

Abya melóméló Jisɔs Kras ndere JɔN ásamé

Mekomejɔ́ ayi achwáó ne geɲwá

¹ Gemegé nnó mme yina abɔ, mekomejɔ́ abɔ alú me. Mekomejɔ́ yimbɔ abɔ alu ne Eɔwɔ ne mekomejɔ́ yimbɔ abɔ alu Eɔwɔ.

² Abó alú mé ne Eɔwɔ té ula uló.

³ Unó uko ebi Eɔwɔ akwyeé uké ne ji. Ji ábé dampɔ, mmbɔ yé geno gema gepɔ.

⁴ Mekomejɔ́ yimbɔ ne awyaa geɲwá. Ne geɲwá eyigémbɔ gelú lé geɲgbɔ mbaá akwaá.

⁵ Geɲgbɔ eyigémbɔ gegenégé né mmu gemmua, yémbɔ gemua gékágé kweré gejí.

⁶ Eɔwɔ abó atɔ mende fɔ ayi ákuú ji nnó Jɔn,

⁷ Jɔn achwá ndere ntesε, mangaré akwaá genó eyigé geɲgbɔ eyigémbɔ gelú, nnó ebwó awú áfyéé metáó ne gejí.

⁸ Jimbɔ́ apófó geɲgbó eyigémbɔ, achwá lé nkane ntesε mampye akwaá ákaá geɲgbó eyigémbɔ.

⁹ Geɲgbɔ eyigé wáwálé, eyi gegenégé mbaá yéndémuú, geɔ gechwáó fa né mme.

¹⁰ Ji abó alú fa mme, ne yé élé mme ayi Eɔwɔ akwye akené ne jí, bɔ́ mme akaá fó ji wó.

¹¹ Ji achwá né melɔ wuú, bɔ́ melɔ wuú ásé fó jí wɔ.

¹² Yémbɔ bɔ́ ako abi áselé ji, áfyéé matáó ne ji, áchyéé ebwó ebwɔnyε mambe baá Eɔwɔ.

13 Gefɔ́ ɛyigé ábyéné ɛbwɔ́, gepófɔ́ ndere akwaá ábyene baá. Ne epófɔ́ ntó ndere akwaá ákelegé, epófɔ́ ntó ndere nte aklege. Nebyene bwɔ́ netane mbaá Ɛsɔwɔ́.

14 Mekomejɔ́ yimbɔ́, abwɔ́lé mekwaá, ajwɔ́le fa mme ne ese, alere galógáló ayi apwɔ́ amu ne ajógé depɔ́ ɛtire delú wáwálé. Degé enoge ɛwé ji awyaá, ɛwé ji aséle mbaá Nte wuú ndere danchi Maá.

15 Jɔn agarege bɔ́ geno ɛyigé ji agene getóme ne Jisɔs, ajógé kenke aké, “Gegé muú ayi njóógé nya nnó, ‘Ji ayi achwɔ́ mbɔ́ me meso apwɔ́ me, néndé gemegé nnó ábyé me, ji abɔ́ alu mé.’”

16 Ne gétúgé galógáló wuú apye ese ako debɔ́ nebɔ́ matimati.

17 Mabé Ɛsɔwɔ́ aké ne Mosis yémbɔ́ galógáló ne wáwálé áke ne Jisɔs Kras.

18 Yé muú ama ayi agene me Ɛsɔwɔ́ apó ekose danchi maá wuú. Ji alu ntó eke Ɛsɔwɔ́. Ji ayi alu fíi ne nte wuú ne apye bɔ́ akaá gefɔ́ ɛyigé nte alu.

Mekomejɔ́ ayi Jɔn menwyaá bɔ́ manad Ɛsɔwɔ́ ágarége

(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18)

19 Akpakpa bɔ́ Jus né Jerosale áto ámpyɛ́ ɛpɛ Ɛsɔwɔ́ ne ámpoó ámpyɛ́ ɛpɛ Ɛsɔwɔ́ nnó áchwɔ́ ágíí Jɔn nnó ji alú waá? Agigé mbɔ́,

20 Jɔn ashya fɔ́ mangaré ɛbwɔ́ wáwálé wó. Ge na ne ji agare, aké “Me mpófɔ́ Muú yi Ɛsɔwɔ́ akweré ji elá gefwa.”

21 Agí ji aké, “Ne wɔ́ ɔlu waá? Nnó wɔ́ ɔlu élé Elija.” Ne Jɔn ashúú ɛbwɔ́ meko aké, “Ngba me mpó.” Ama ágíí ji aké, “Nnó wɔ́ ɔlu muú ɛkpávɛ Ɛsɔwɔ́?” Ama ashúú ɛbwɔ́ meko aké, “Ngba.”

²² Aké, “Wɔ ɔlu waá yéé, shuú esé meko ayi deɣye garé bɔ́ abi atɔmé esé. Wɔ mbɔ́ ɔké ɔlu waá?”

²³ Ne Jɔn ashuú ebwɔ́ meko aké, “Me nlu meko muú fɔ́ ayi ábéne né mashwɔne nnó, nyage meti Ata ebe cho; mbɔ ne Asaya muú ekpávé Esɔwɔ abɔ́ ajɔ́.”

²⁴ Bɔ́ dentɔ́ bina álu ntó ekwɔ́ bɔ́ Farasi,

²⁵ Ne ágií Jɔn aké, “Ulannó wɔ ɔwɣagé bɔ́ manaá Esɔwɔ mbɔ́gé ɔpɔ́fɔ́ Muú yi Esɔwɔ akweré ji elá gefwa, yé elé Elija yé ebé elé muú ekpávé Esɔwɔ ayi abɔ́ agare nnó achwɔ́?”

²⁶ Jɔn ashuú ebwɔ́ meko aké, “Me, nwyage enyú ne manaá Esɔwɔ mamímamí, yémbɔ muú fɔ́ alú fa metɔ́ metɔ́ enyú ayi délá kágé ji.

²⁷ Achwɔ́ mbɔ me meso, me nkwané yé muú ayi akágé manyíí unó uka ebií wɔ́.”

²⁸ Unó bi na uko upye né melɔ́ Betani né egbé ebeé Jodan mbaá Jɔn awyagé bɔ́ manaá Esɔwɔ.

Jisɔs alu maá egɔɣme Esɔwɔ

²⁹ Bií uɣyagé Jɔn agé ndere Jisɔs achwɔ́ eta wuu, aké, “Gegé maá egɔɣme Esɔwɔ ayi akpáné gabo akwaá fa mme.

³⁰ Ji ne me mbɔ njɔ́ge ntome ne ji nnó, ‘Muú fɔ́ achwɔ́ mbɔ me meso ayi apwɔ́ me néndé gemége nnó ábyé me ji abɔ́ alu mé.’

³¹ Me mbɔ́, mbɔ nkaá fɔ́ ji wɔ́. Yémbɔ ula bi me nwyagé bɔ́ manaá Esɔwɔ úlú elé mamɣye bɔ́ Israeli akaá ji.”

³² Ne Jɔn agaré bɔ́ geno eyigé ji agene, aké, “Ngé Mendoó Ukpea ndere etané mfaánebuú eké gepwine echwɔ́ téné ji mmye.

³³ Me mbóó, nkaá fɔ ji wó, yémbɔ muú ayi atómé me nnó nwyaaá bɔ́ manaá agaré me aké, ‘Muú ayi ɔ́gené Mendoó Ukpea éshúlege etené ji mmye, ji yi mbɔ ne alú muú ayi awyagé bɔ́ ne Mendoó Ukpea.’

³⁴ Me ngé ndere epyembɔ ne Jisɔs, ne ngarege enyú nnó ji alú Maá Èsɔwɔ.”

Baá utɔ́ abi Jisɔs abɔ́ mbɛ akui

³⁵ Bií ebifó uyyágé, Jɔn ama atené eféé ne baá utɔ́ bií apea.

³⁶ Ndere agéne Jisɔs akene ajye, ajó ne baá utɔ́ bií aké, “Gégé maá egɔɔme gepégé Èsɔwɔ mbɔ.”

³⁷ Ne baá utɔ́ bií bimɔ apeá áwúgé ndere Jɔn ajó mbɔ, ákwólé Jisɔs.

³⁸ Jisɔs ábwólégé ushu meso agé ebwó ndere ákwólégé ji, ágií ebwó aké, “Enyú dekélégé ndé?” Ebwó aké ne ji “Rabi wɔ ɔ́wɔlege efó” (Ula Rabi utene nnó menleré).

³⁹ Aké ne ebwó, “Chwóge dégé mbaá ayi me njwólege.” Ebwó ákwólé yé ji ájye gé mbaá awu, álá ewú ábelé ne ji bií bimɔ. Gébé eyigémbɔ gébó gélu kálánká eni né nkwale.

⁴⁰ Ne baá utɔ́ bina apeá abi áwuú ndere Jɔn ajó ákwólé Jisɔs, ama ele Andru menmo Simun Pita.

⁴¹ Andru abó mbɛ akelé menmo wuú Simun. Agégé ji, agaré ji aké, “Èsé degé Muú yi Èsɔwɔ akweré ji elá gefwa.” Mabɔ ami na, malu wye mabɔ mami mamaá ne Kras.

⁴² Asé yé Simun afé mbaá Jisɔs ne Jisɔs apé ji domeé, aké, “Wɔ ɔ́kamege Simun maá Jɔn, akuú nyɛ ntó wɔ nnó Sefas.” Sefas alu wye mabɔ mami mamaá ne Pita. (Ula Pita utene nnó etárávé.)

Jisɔs akú Filip ne Nataniel

⁴³ Bií ebifɔ uɔyagé, Jisɔs akpome mmye manjye Galilií, ndere aɔyɛé agé Filip, aɔɔ ne ji aké, “Kwólé me.”

⁴⁴ Filip ntó atané Betsada maá melɔ ayi Andru ebwó ne Pita atane wye.

⁴⁵ Filip akéle Nataniel. Agégé ji, अगरé ji aké, “Esé dégé muú ayi Mosis asamé né mabé atome ne ji ne bɔɔ ekpávé Esɔwɔ ntó ása ato ne ji. Alu Jisɔs muú Nasaret maá Josef.”

⁴⁶ Nataniel akale aké, “E é! Genó gelógéló ntó gétánege né Nasaret.”

Filip aké, “Chwó kpa amɛ jye ɔgé.”

⁴⁷ Jisɔs agégé ndere Nataniel achwɔ́ eta wuu, aké, “Gé maá Isrɛli ayi wáwálé na. abwólége fɔ dembwóle.”

⁴⁸ Nataniel agii ji aké, “Ɔpye nnó ne ɔkaá me?” Jisɔs ashúú ji meko aké, “Gemɛgé nnó Filip akú wɔ, me ngé me wɔ né ulaá genɔɔ eyigé ákuú nnó fig.”

⁴⁹ Nataniel awúgé mbɔ, aké, “Ménleré wɔ ɔlu Maá Esɔwɔ, ɔlu nto mfwa bɔɔ Isrɛli.”

⁵⁰ Jisɔs aké ne ji, gétúgé ngaré wɔ nnó ngé wɔ né ulaá genɔɔ eyigémbɔ, “Ne ɔfyɛé metɔɔ ne me? Ɔgéne nye ukpékpé unó bi upwɔɔ ebi.”

⁵¹ Ama aɔɔ aké, “Ngarége enyu wáwálé nnó, dégéne nye nkane mfaánebuú anenege ne makiénné Esɔwɔ akwɔme áshulege ne mfaa Maá Nte Mekwaá.”

2

Neba né melɔ Kana

¹ Bií ebifó uyyagé, né ndó eyi egbeé eléé, neba nefó neból nélú né meló Kana né gebagé mewaá Galilíí, mma Jisós abó alú wye.

² Aló ntó Jisós ne baá utóó bií né neba eníné mbó.

³ Ne mmóó epaá ewémbó mabyegé mma Jisós ajóó ne ji aké, “Mmóó bwó mabye.”

⁴ Ne Jisós ajóó ne ji aké, “Mma ógarégé fó me genó eyigé mbóó mampye, gébé ya gélú gakwáne.”

⁵ Yémbó mma Jisós ajóó ne baá defwe abi áne ne ańkéé aké, “Pyegé yéndégenó eyigé ji agarege enyú nnó dépye.”

⁶ Eké epyémbó, bó nkwó manaá fó akené álú eféé kwókwólé abi bóó Jus áchwéle manaá wye ne áshwónege byó bwó manemmye mbaá Esówó ndere gepóó gé bwó gélú. Nkwó ama akpene baá bó nda manaá esaá yé esaá meso efya.

⁷ Jisós ajóó ne baá defwe abi áne ne ańkéé aké, “Fyegé manaá magbeé né bó ńkwó bimbó.” Afyegé manaá magbé gé lábé lábé,

⁸ aké ne ebwó, “Chwegé amifó déchye memgbare epaá.” Ne ápye wye ndere ji ájóó.

⁹ Ne memgbare epaá afwóré gé manaá amimbó, ami mabwólé mmóó, akaá fó mbaá ayi mami matané wó. Yémbó bóó abi áchwéle manaá amimbó ákaá. Ne megbare epaá akuú menó neba atené baba,

¹⁰ ajóó ne ji aké, “Yéndémuú anegé epaá, abóó kpe mbe achwó ne mmóó malómáló. Bóó ányú gé me kpaá ápwagé ne achwó ne ami mabomabo. Ne wó óbelé mmóó ami malómáló mala kpaá té nana?”

¹¹ Ge gepóóge ufélekpa mbe eyigé Jisós apyee na. Apye geji né Kana né gebagé mewaá Galilíí. Apye

mbɔ manlere gepɔgɛ uto bií. Ne baá utɔ́ bií ágégé mbɔ áfyéé matɔ́ ne ji.

¹² Epaá ewémbɔ ebyégé, Jisɔs ashulé afé né Kapanɔm ne mma wuú, aɲmo bií ne baá utɔ́ bií, eféé ne ebwɔ́ ábelé mboó ndɔ.

Jisɔs abú bɔ́ bi ákpóó unó né mmu echa upɛ Eɔwɔ́ (Mat 21:12-13; Luk 19:45-48; Jɔn 2:13-22)

¹³ Epaá koó upú bɔ́ Jus elágé kwákwólé Jisɔs akwá afé né Jerosale.

¹⁴ Akwónégé, akpɛ né mmu dachi echa upɛ Eɔwɔ́. Agé ndere bɔ́ abi ákpóó mpɔ, magɔɲme, upwene mampye upɛ mbaa Eɔwɔ́, ne abi ájwólé ákwórege maɲka.

¹⁵ Agégé mbɔ, abó manyíí akwye getó, abú bɔ́ bimɔ́ ako átané wye chónchó ne magɔɲme, ne mpɔ. Atyá maɲka ayi bɔ́ abi ákene gesegé maɲka mankwɔ́ré, amu makpókpógélé bwɔ́ agbé.

¹⁶ Ne anyá bɔ́ abi akpóó upwene aké, “Kpagé ubi détané fa, débófɔ́ mambwólé gepúgɛ Nte wa gélá ntoné gese wɔ́.”

¹⁷ Jisɔs apyegé mbɔ, baá utɔ́ bií áte meko mejɔ́ ayi asamé né mmu ηwe Eɔwɔ́ nnó, “Géchyéé eyigé me nwyaá né gepú jyɛ gesɔ́ me mmu eké mewɛ.”

¹⁸ Akpákpá bɔ́ Jus áchwɔ́ jɔ́ ne Jisɔs áké, “Ndé gefɔ́gɛ gepɔ́ eyigé wɔ́ ɔ́kagɛ leré mampye esé dékaá nnó elé Eɔwɔ́ ne achyɛ wɔ́ eshyɛ mampye depɔ́ eti.”

¹⁹ Jisɔs ashúú ebwɔ́ meko aké, “Muúgɛ echa upɛ ewéna, nselé ndɔ eléé mpyɛ ewú ekere meso ndere ebɔ́ elu”.

²⁰ Bɔ́ bimɔ́ aké, “Ɔ́ké ndeé? Echa upɛ ewé, eselé esé usaá ηme upeá meso ekené mantɛné, ne wɔ́ ɔ́ké ɔ́selé ndɔ eléé mantɛné ewú?”

²¹ Yémbɔ echa upɛ ewé Jisɔs ajɔ́ mbɔ, ató elé ne menyammyɛ wuú jimbɔ́.

²² Jisɔs akwilégé né negbo, baá utɔ́ bií áte nnó ji abɔ́ ajɔ́ mé mechɔ́ ewé. Akamé ne genó eyigé ηwe Eɔwɔ́ ajɔ́ ne eyigé Jisɔs ajɔ́.

Jisɔs akaá genó eyi gélu né metɔ́ akwaá

²³ Ne gébégé Jisɔs alú né Jerosale anyéé epaá koó upú, apyɛ gejamégé bɔ́ áfyéé matɔ́ ne ji gétúgé ufɔ́ unó ne ufélekpa ebi ji apyéé.

²⁴ Yémbɔ Jisɔs afyéé fɔ́ matɔ́ ne ebwɔ́ wɔ́, néndé akaá ndere mekwaá alú.

²⁵ Epósé ewé muú agarégé ji néndé jimbɔ́ akaá mé genó eyi gélu mekwaá metɔ́.

3

Jisɔs ne Nikodemus

¹ Muú kpaá bɔ́ Jus fɔ́ abɔ́ alú, ayi ákuú ji Nikodemus. Alú muú ekwɔ́ bɔ́ Farasi.

² Mende yimbɔ achwɔ́ bané Jisɔs ne utuú, ajɔ́ ne ji aké, “Ménleré esé dékaá nnó Eɔwɔ́ ne atɔ́mé wɔ́, néndé muú fɔ́ akágé pyɛ unó bi wɔ́ opyéé, mbɔgé Eɔwɔ́ álá pɔ́ ne ji.”

³ Ne Jisɔs ashúú ji meko aké, “Ngarégé wɔ́ wáwálé nnó, mbɔgé álá ábyé muú mambyɛ ayi meke wɔ́, agene fɔ́ gefwa eyigé Eɔwɔ́ ágbárege.”

⁴ Ajɔ́gé mbɔ, Nikodemus agíí ji aké, “Muú akwɔ́gé mbɔ mé ukoó, ápyéé mbɔ nnó ne ámá ábyé ji?” nno amage kpe né mmu unɛ mma wuú ábyé ji?

⁵ Jisɔs ashúú ji meko aké, “Ngarégé wɔ́ wáwálé nnó mbɔgé álá ábyéé muú nebyéé né manaá ne Mendoó wɔ́, anyéé fɔ́ gefwage Eɔwɔ́.

⁶ Mekwaá abyene ele nte mekwaá, Mendoó ntó ebyene elé Mendoó.

⁷ Ekágé olá meno mekpo fuú, elé njóó ne wɔ nnó, abó mambyé muú mambyé ayi meke.

⁸ Mbyo amyε yéndé mbaá ayi akelégé, muú awuú gewya jíí, yémbɔ ákágé fɔ mbaá ayi atané ne mbaá ayi ajye. Wyεmbɔ ntó ne elu ne muú ayi ábyéne ji né Mendoó. Muu ákaáge gare fɔ ndere Mendoó ebyene Mendoó.”

⁹ Nikodemus awúgé mbɔ, agíí Jisɔs aké, “Ewéna ebεε mbɔ nnó?”

¹⁰ Jisɔs ashuú ji meko aké, “Wɔ olú gekpékpégé menleré bɔó Isrɛli nnó okágé unó bi?”

¹¹ Ngaregé wɔ wáwálé nnó, esé deǰɔóge depɔ etiré dékágé, ne dégarage unó bi esé dégéne, yémbɔ enyú dékelege fɔ manwú.

¹² Ngarege enyú unó bi upye fa mme enyú dékámégé, nnó ngare enyú ebi upyéε né mfaánebuú ne dékámegé?

¹³ Yé muú ayi akwɔmé mé ájyεé né mfaánebuú apó, ekosé wyε Maá Nte Mekwaá ne atané mfaánebuú achwó fa mme.

¹⁴ Ndere Mosis abwéé nyá mmyɔ né mashwɔne wyεmbɔ ntó ne abɔó mambwε Maá Nte Mekwaá né mfaá

¹⁵ Ne yéndémuú ayi áfyεé metɔó ne ji, abó geɲwá eyi gélagé byé.

¹⁶ Esɔwɔ abó gejeé ne bɔó mme, nkáwú ne atɔmé danchi maá wuú nnó yéndémuú ayi áfyεé metɔó ne ji, anomé fɔ mme detu, abó geɲwá eyi gélagé byé.

¹⁷ Esɔwɔ átɔó fɔ Maá wuú fa mme nnó áchwá ágare nnó bɔó mme ákwe mpa wó. Ató lé ji nnó áchwá áfere ebwó né efwyale gabo.

¹⁸ Yéndémuú ayi áfyéé metɔ́ ne ji akwene fɔ́ mpa, yémbɔ́ muú ayi álá áfyéé metɔ́ ne ji wɔ́ akwe mé mpa néndé áfyéé fɔ́ metɔ́ ne danchi Maá Ɛsɔ́wɔ́ wɔ́.

¹⁹ Gé na ne mpa ayi mbɔ́ abeé nyɛ. Geɲgbɔ́ gechwɔ́ fa mme, yémbɔ́ bɔ́ ágbóo ne gemua ápwɔ́ geɲgbɔ́ néndé unó bi ebwɔ́ abɔ́ ápyɛ ulɔ́mé fɔ́.

²⁰ Ne yéndémuú ayi apyéé gabo akií fɔ́ geɲgbɔ́, ne akélégé fɔ́ manchwɔ́ né geɲgbɔ́ nnó ekágé gabo wuú agéné.

²¹ Yémbɔ́ muú ayi apyéé galógálɔ́, achwɔ́ né geɲgbɔ́, nnó galógálɔ́ wuú agéné ágé nnó ji apyéé ndere Ɛsɔ́wɔ́ akélege.

Jɔn menwyaá bɔ́ manaá Ɛsɔ́wɔ́ agaré ndere Jisɔ́s alu

²² Ɛwyágé Jisɔ́s ne baá utɔ́ bií alyaá Jerosale, áfé né gebagé mewaá Judiya ábelé ewú mboó ndɔ́ awyagé bɔ́ manaá Ɛsɔ́wɔ́.

²³ Né gébé eyigémbɔ́, Jɔn menwyaá bɔ́ manaá Ɛsɔ́wɔ́ abɔ́ awyagé ntó bɔ́ manaá Ɛsɔ́wɔ́ né melɔ́ Ɛnɔn ewé elú kwókwólé ne melɔ́ Salim, elé manaá malú ewú dɔ́. Bɔ́ ájyɛ eta wuú awyagé ebwɔ́ manaá Ɛsɔ́wɔ́.

²⁴ (Né gébé eyigémbɔ́, ábɔ́ álú danfyɛ Jɔn né denɔ́.)

²⁵ Ɛwyágé muú Jus fɔ́ aló manyɛ mbeé ne baá utɔ́ Jɔn, gétúgé gefɔ́ eyigé muú abɔ́ manshwɔ́né mmyɛ ne ábé pópó né mbe ushu Ɛsɔ́wɔ́.

²⁶ Ne baá utɔ́ Jɔn achwɔ́ eta wuú agaré ji aké, “Ménleré, mende ayi nyá ɔ́bɔ́ ɔ́lu ne ji né egbé ebéé Jodan ewé né, ayi ɔ́bɔ́ ɔ́garege bɔ́ gétú jíí, alú mbɔ́ fa ne bɔ́ ako ájyéé eta wuú awyagé ebwɔ́ manaá Ɛsɔ́wɔ́.”

27 Ajóógé mbò, Jón ashuú ebwó meko aké, “Muú fò akágé bó genó ekose nno Esòwò achyege ji geji.

28 Enyú ambòó délú bò ntésé ba gébégé ngaré nnó, ‘Me mpó fó Muú yi Esòwò akweré ji elá gefwa. Esòwò atò me nnó mbó mbé ne ji.’

29 Menò neba ne awyaá mendée neba, yémbò mejeé menò neba, muú ajwòlege awuú meko menò neba, abeé ne nechóchó gétúgé meko menò neba ayi ji awuú. Nechónchó enina nelú ena, ne nana metóó egóó me gétúgé mende yina.

30 Ji abó mankwó ngó, me mbó magbó gelú.”

31 “Muú yi atané mfaánebuú ajea gеме apwò bóó ako. Muú mme, abyé wyé muú mme ne ajóógé lé depò ndere bóó mme ajóóge. Ji ayi atané mfaánbeuú apwò bóó ako.

32 Ji agarege unó bi ji awuú ne ebi agéne, yémbò yé muú yi akamege meko wuú apó.

33 Yéndémuú ayi akámege meko mejóó wuú alerege nnó genó eyigé Esòwò ajóó gelú wáwálé.

34 Ne muú yi Esòwò atómé, ajóógé elé depòré Esòwò néndé Esòwò achyege ji uto Mendoó wuú byágébyágé.

35 Nte agboó ne Maá, ne afyé ji unó uko né amu.

36 Ne yéndémuú ayi áfyéé metóó ne Maá yimbò, awyaá genwá eyi gélágé byé. Yémbò, yéndémuú ayi atóó mekpò mamfyé metóó ne ji agéné fó genwá eyigémbò, metóó usóó Esòwò elu ne muú yimbò te kwyákwyá.”

4

1 Ekwó bóó Farasi áwú nnó bóó abi ajyee mbaa Jisòs, ji awyage ebwó manaá Esòwò aja apwò abi ajyee mbaá Jón.

² Yembɔ wáwálé alú nnó Jisɔs jimbɔ awyáge fɔ bɔ́ɔ manaá Ɛsɔwɔ, élé baá utɔ́ɔ bií ne áwyáge.

³ Ne Jisɔs awúgé nnó bɔ́ɔ Farasi áwu nnó bɔ́ɔ abi áchwɔ́ɔ eta wuú aja apwɔ́ɔ abi Jɔn, alyaá Judiya akéré meso né Galilíí,

⁴ abó mankoó wyε né gebage mewaá Samariya ne afé né gebagé mewaá Galilíí.

⁵ Akwónégé né gebagé mewaá Samariya akwɔ́né melɔ́ ɛwé ákuú nnó Sikar. Sikar alú kwókwólé ne melú mme ɛwé Jakɔb abó achyéε maá wuú Josef.

⁶ Embu manaá ɛwé Jakɔb abó áchomé elú ntó eféé. Jisɔs ákége ápwagé, ajyε jwólé wyε. Gébé gélú kalanjá ɛfyánéεpeá ne ηwɔmese ɛyigé Jisɔs akwɔ́né né mbaá yimbɔ.

⁷ Eké ɛwyáge, mendée Samariya fɔ achwɔ́ɔ eféé manchwé manaá. Jisɔs ajɔ́ɔ ne ji aké, “Chyεé me manaá nyú.”

⁸ Gébé ɛyigémbɔ, baá utɔ́ɔ bií áfé né melɔ́ manjyε na menyéé.

⁹ Mendée Samariya yimbɔ aké, ne ji “Wɔ́ ɔ́lú muú Jus, me nlú muú Samariya, ɛpyéémbɔ nnó ne ɔ́gíí me manaá manyú?” Ajɔ́ɔ mbɔ́ néndé bɔ́ɔ Jus ne bɔ́ɔ Samariya átuúgé fɔ. *

¹⁰ Jisɔs ashúú ji meko aké, “Wɔ́ ɔ́bɔ́ ɔ́kaá mbɔ́ ɛchyε ɛwé Ɛsɔwɔ achyεgé ne gefɔ́gé muú ayi agíí mbɔ́ wɔ́ manaá, mbɔ́ ɔ́gíí ji, ne ji abó achyεgé wɔ́ manaá ami machyεge geɲwá.”

* **4:9** Elú wáwálé nnó: Bɔ́ɔ Jus átuúgé fɔ́ ne bɔ́ɔ Samariya néndé gébé ɛyigé bɔ́ɔ Asariya amyéé be ápwɔ́ɔ bɔ́ɔ Isrelí, ákpa ɛbwɔ́ áfe ndere afwε. Ne abi alá né gebagé mewaá Samariya ába bɔ́ɔ abi alá pɔ́ fɔ́ bɔ́ɔ Jus. Ndere elúmbɔ, bɔ́ Jus bifɔ́ abi ála né gebagé mewaá Judiya, áse nnó ɛbwɔ́ ápɔ́ pɔ́pɔ́ né mbe ushu Ɛsɔwɔ.

11 Mendée yimbɔ ajɔɔ ne ji aké, “Ata ɔpɔ ne genó manchwé manaá, ne embu manaá ewéna egomé. Ɔpyée mbɔ nnó ne ɔgé manaá ami machyegé genwá?”

12 Nnó wɔ ɔheá gеме ɔpwɔ gekwenege nte sé Jakɔb muú áchomé esé embu manaá ewéna? Ewé jimbɔ, baá bíí ne utú bíí anyúu manaá wye.”

13 Jisɔs aké ne ji, “Yéndémuú ayi anyú manaá amina, mmwólé manaá emágé pye ji,

14 yémbɔ, yéndémuú ayi anyúu manaá ami me nchyege nye, mmwólé manaá emágé pye sé ji te kwyakwya. Ne manaá ami me nchyege ji, mabwólége nye mala eta wuú eké embu nnyi ewé etanege manaá ami machyége genwá eyi gélagé byé.”

15 Mendée yimbɔ aké, “Ata chyéé me manaá amimbɔ nnó mmwólé manaá epyegé sé me, ne nnó nchwóge sé fa manchwé manaá.”

16 Jisɔs ajɔɔ ne ji, aké, “Chó kuú menɔ wye enyú déchwá.”

17 Ne mendée yimbɔ ashúú ji meko aké, “Me mmpɔ ne menɔ”,

Jisɔs aké, “Wɔ ɔlú cho ndere ɔké ɔpɔ ne menɔ,

18 néndé ɔbɔ ɔbá mé anɔ ata, ne ayi ɔlú mbɔ ne ji nana, apɔ fɔ menɔ wye. Genó eyigé wɔ ɔjɔɔ mbɔ gélu wáwálé.”

19 Mendée yimbɔ ajɔɔ ne ji aké, “Ata elúmbɔ eké wɔ ɔlú muú ekpávé Esɔwɔ.

20 Ukwene ante sé ábɔ ánógé Esɔwɔ né mekwε ewéna, yémbɔ enyú bɔɔ Jus deké ánógé elé Esɔwɔ né melɔ Jerosale.”

21 Jis̄s ajóó ne ji aké, “Kámé genó eyigé me njóógé, gébé gechwó nyε eyigé enyú délá nógé sé Es̄wá fa né mekwε ewéna, yéé ebélé né Jerosale.

22 Enyú b́ó Samariya dénógé genó eyigé délá kaágé, esé b́ó Jus dénógé genó eyigé dékaágé néndé muú ayi áférege akwaá né efwyale gabo atanege nyε elé né mbaá b́ó Jus.

23 Yémb́ó gébé gechẃó, ne géchẃó mé, eyige b́ó abi anógé Nte se wáwálé anoge nyε ji né gef́ó eyi gelu wáwálé ndere Mendoó Es̄wá elerege. Gé uf́ó b́ó abi Es̄wá akélege nnó ánoógé ji mb́ó.

24 Es̄wá alú Mendoó ne b́ó abi anógé ji ab́ó manógé ji né gef́ó eyi gelu wáwálé ndere Mendoó Es̄wá elerege.”

25 Ne mendée yimb́ó aké, “Nkaá nnó Muú yi Es̄wá akweré ji elá gefwa, ayi akuú ji Kras achẃó, gébégé achẃógé agarege nyε esé yéndégenó chánéné.”

26 Jis̄s agaré yé ji aké, “Me yi njóge mb́ó nlu ji awu.”

27 Eké ewyágé baá utóó Jis̄s áchẃó; ne alá meno mekpo fuú nkane ágéné ji ajóoge mejóó ne mendée yémb́ó yé muú ayi agíí ji nnó okélege ndé, yé ebé elé nnó ulannó ójóoge mejóó ne mendée yina apó.

28 Mendée yimb́ó alyaá yé ñkẃó manaá wuú eféé afé né melo ajyε gáré b́ó aké,

29 “Chẃoge dégé mende ayi agaré me yéndégenó eyige me mb́ó mpyéε. Nnó ji ne alu Muú yi Es̄wá akweré ji elá gefwa?”

30 Ne b́ó átané né melo ájyéε gé Jis̄s.

31 Né gébé eyigé mendée yimb́ó ajyεε né melo, baá utóó Jis̄s ákpeáge ji aké, “Ménleré nyé menyéé.”

32 Yémbɔ Jisɔs ajɔɔ ne εbwɔ aké, “Me nwyá menyéé manyé ayi enyú délá kaá wɔ.”

33 Ajɔɔgé mbɔ, baá utɔɔ bií ajɔɔ ne atε aké, “Nnó muú fɔ achwɔ ji ne menyéé?”

34 Ndere ajɔɔgé mbɔ, Jisɔs aké, “Menyéé wa alú élé mampye genó eyigé muú ayi atɔmé me akélege ne mampye utɔɔ bií nnéré chánchá.

35 Pó enyú déjɔɔge na nnó, ‘Ela amfaá ani ne mbwé akwóné mamferé?’ Yémbɔ me ngarege enyú nnó bwεge amε dépe makɔɔ, mbwε akwóné mé mamferé.

36 Ye nana muú ayi aférégé mbwé abɔɔ nsa wuú ne anywerege mbwé yimbɔ ne mbwé yimbɔ ele genwá eyi gélagé byé. Eβεgé mbɔ, mεppené ne memferé áβεé ne nechóchó chónchó.

37 Epyεgémɔ, nekanemejɔɔ eniné ajɔɔ nnó, ‘Mεppené apεgé, memferé aféré’ nelú wáwálé.

38 Me ntɔ enyú nnó déjye défére mbwé né mekɔɔ εwé enyú déla dépéε mbwé wyε wɔ. Bɔɔ abi chá ápyε utɔɔ, enyú débɔ nsá né utɔɔ bwɔ.”

Gejamégé bɔɔ Samariya áfyé metɔɔ ne Jisɔs

39 Né gébé eyigémɔ gejamégé bɔɔ Samariya, áfyé metɔɔ ne Jisɔs gétúgé genó eyigé mendée yimbɔ agaré εbwɔ nnó, “Agaré me yéndégenó eyigé mbɔ mpyéε.”

40 Bɔɔ Samariya bimɔ, ágégé Jisɔs, áné ji mmyε nnó ajwólé ne εbwɔ, ne Jisɔs abelé ne εbwɔ ndɔ εpeá.

41 Né mboó ndɔ eyimbɔ, gejamégé bɔɔ ama áfyé metɔɔ ne Jisɔs gétúgé mekomejɔɔ ayi ji agaré.

42 Ne ajɔɔ ne mendée yimbɔ aké, “Esé défyéé metɔɔ ne Jisɔs nana epósé gétúgé mekomejɔɔ ayi

ogaré esé néndé esé ambòó déwú ne dékaá nnó ji alu Mempoó bòó mme wáwálé.”

Jisòs apyéε maá muú kpaá gómèna atóó

⁴³ Ndò yimbò epea ekógé, Jisòs alyaá melò Samariya afé né Galilíí.

⁴⁴ Jisòs jimbòó abó ajòó mé aké, “Muú ekpávè Èsòwò apó ne énogé né melò wuú.”

⁴⁵ Akwónégé né Galilíí bòó melò Galilíí ásé ji amu apeá néndé ebwó ágé yéndégenó eyigé Ji apyéé né Jerosale gébégé epaá koó upú. Elé ebwó ntó abó álú wyé.

⁴⁶ Ne Jisòs ama ajyéε né melò Kana ewé ji abó apyéé manaá mábwólé mmòó né gebagé mewaa Galilíí. Ne muú kpaá gómèna fò abó alú né melò Kapanòm ayi maá wuú abò amée.

⁴⁷ Mende yimbò awúgé nnó Jisòs atané melò Judiya achwó né Galilíí, ajyé ne ji mmyε nnó áchwó ápyéé maá wuú ayi amée alá magbómagbó átoó.

⁴⁸ Ne Jisòs ajòó yé ne ji aké, “Me nlá mpyé gepogé ufélékpá ebi ulérege utó Èsòwò wó, enyú défyéé fò matòó ne me.”

⁴⁹ Ajòógé mbò, muú kpaá yimbò aké, “Ata chwó déjyé ekágé maá wa agbó.”

⁵⁰ Ne Jisòs ajòó ne ji aké, “Chó maá wyé atoge nyé.”

Ne mende yimbò akamé ne mekomejòó ayi Jisòs ajòó mbò, afé.

⁵¹ Ndere mende yimbò ajyéε, baá défwε bíí átuú ne ji né meti, ágaré ji áké, “Maá wyé alu mebe.”

⁵² Ne mende yimbò agíí ebwó gébé eyigé maá yimbò atóó. Aké, “Gefwene yimbò gébyé ji mmyε njuna né kalaṅká ama.”

⁵³ Agárégé ji mbɔ, ate nnó élé wye né gébé eyigémbɔ ne Jisɔs abó ajóó ne ji nnó, “Maá wye atógé nye.” Nðere epyémbɔ mende yimbɔ ne ula gepú bií uko áfyé metóó ne Jisɔs.

⁵⁴ Gé ndɔ ayi agbeé manjáne apea ayi Jisɔs aleré gepógé ufélékpá né Galilíí gébégé atané né Judiya.

5

Jisɔs apye mbwére atoo

¹ Ndófó ekógé, Jisɔs alyaa Galilíí akwó afé né Jerosale manjye nyé epaá bɔó Jus fó.

² Né melɔ Jerosale, géntoógé manaá fɔ gélu wyé eyigé anɔ geji nebɔ agbá ata, Kwókwólé ne menombi ewé magóhme ákóge wye. Akuú geji né mejóó Hibru nnó Betsata.

³ Gejamégé bɔó abi amée, ájwólége wye. Abi amé nónómé, ubwéré, ne abi amée unchanchi. Agile nnó Nnyi nebulé.

⁴ Ekiénné Esɔwɔ fɔ echwóó, gébégébé ebúlege géntoógé manaá eyimbɔ. Ne muú ayi ábɔó mbe ashúlége né mmu manaá mimbɔ, yéndé nemée eniné ji amée nebyeé. *

⁵ Mende fɔ ntó ayi abó amée né aɲme esaá meso nekuúneléé abɔ alu eféé.

⁶ Jisɔs agégé ji ndere álú éféé bélé, akaá nnó amée mé né gejamégé aɲme. Agíí ji aké, “Ókelege nemée nyéé nebye?”

⁷ Mende yimbɔ ashuú ji meko aké, “Ata, mpó ne muú ayi akpané me afyeé né mmu gentoo eyigémbɔ gébégé nnyi nébulégé. Yéndégébé nkulégé manjye, muú yicha abó mbe.”

* **5:4** Elú wáwálé nnó: Malɔ ani yina, apó né ukwéne bɔ ɲwe.

⁸ Ajóógé mbò, Jisòs aké ne ji, “Kwilé ka, pwi gebò jyé, òjye mmu.”

⁹ Ne ténéténé ayi Jisòs ajóó mbò mende yimbò atóó, akwilé ka, apwi gébò jíí akene.

Mechó ewéna epyé né bíí uwyaá bòó Jus.

¹⁰ Epyégémbò, ákpakpa bòó Jus ájóó ne mende yi atóó mbò aké, “Fina elé bíí uwyaá, ne ebé sé ekamé fò nnó muú akpá gébò né bíí uwyaá wó.”

¹¹ Ne mende yimbò ashúú ebwó meko aké, “Muú ayi apye me ntóó ne agaré me nnó nkpá gébò ya nke njye.”

¹² Akpakpa bimbò, ágíí ji aké, “Ndé muú awú agaré wò nnó òkpá gébò jye òkené”?

¹³ Mende yimbò akagé sé muú ayi apye ji atóó, néndé gejamégé bòó abó alú eféé, ne Jisòs akpe né mpú bwó.

¹⁴ Ewyagé Jisòs ama agé ji né mmu echa upé Esòwò, ajóó ne ji aké, “Gé, nana òtóó, òpyégé sé gabo, ékágé mechó kpáa eshúlí wò mmye.”

¹⁵ Ne mende yimbò ajye garé yé ákpakpa bòó Jus bimbò nnó elé Jisòs ne abó apyéé ji atóó.

¹⁶ Eféé mbò ne ákpakpa bòó Jus álóó manchyé gé Jisòs efwyale gétúgé ji apyéé muú atóó né bíí uwyaá.

¹⁷ Jisòs ajóó ne ebwó aké, “Nte wa apye utóó yéndégébé, mentó mbò mampyege utóó.”

¹⁸ Ajóógé mbò, matóó ásó ákpakpa bòó Jus kpáá, ányémeno nnó abó manwá ji. Néndé ji akwé fó ebé bíí uwyaá ewú ewú wó, améé ntó mmye ne Esòwò gétúgé ajóó nnó Esòwò alú nte wuú.

Jisòs awya utó manchyéé gerwá ne mansó mpa

19 Jisɔs ajɔɔ ne ebwɔ aké, “Me ngaré enyú wáwálé nnó me Maá nténégé fɔ ushu ushu ba mampye genó, ekosé unó bi me ngéne Nte wa apyé ne me ntó mpye néndé yéndégenó eyigé Nte apye, geji ntó ne Maá apyéé.

20 Elé Nte agboó ne me Maá alárege me unó uko ebi jimbɔ apyéé. Ne amágé lére nye me ukpékpé unó bi upwɔɔ bina. Ne enyú délaá nye mano mekpo fuú.

21 Ne wye ndere Nte apye bɔɔ abi ágboó ákwilege ne negbo, achye ebwɔ geɲwá, mbɔntó ne Maá achyegé geɲwá mbaá yéndémuú ayi ji Nte akélege.

22 Ne yé muú ayi Nte wa asɔɔ mpa wuú apó. Yémbɔ achye me Maá wuú utó nnó nsóge mpa bɔɔ akó.

23 Nnó bɔɔ ako ánogé Maá wye ndere ánogé Nte. Muú ayi alá ánogé Maá wɔ, ebyennó ánogé fɔ ntó Nte muú atɔmé ji.

24 “Ne me ngarége enyú wáwálé nnó yéndémuú yi awuú mekomejɔɔ wa ayina, ne áfyéé metɔɔ ne muú ayi atɔmé me, awya geɲwá eyi gélagé byé. Muú yimbɔ ntó akpéné fɔ unɔɔ mpa, atané me né meti negbo akpe né meti geɲwá.

25 Ngarége enyú wáwálé nnó gébé géchwɔɔ, ne géchwɔ mé eyigé bɔɔ abi álú ne meti negboó awuú nye meko Maá Esɔwɔ. Ne bɔɔ abi awuú ne áfyéé metɔɔ ne ji, ákerege nyé né meti geɲwá.

26 Ndere Nte wa jimbɔ alú menchyéé geɲwá mbɔntó ne ji apye me Maá wuú nnó mbé menchyéé geɲwá.

27 Ne achyéé me Maá wuú uto mansó mpa akwaá, néndé melú Maá Nte Mekwaá.

28 “Ékágé délá mano mekpɔ fuú gétúgé mechó ewé. Gébé géchwɔ́ eyigé áwuú bɔ́ abi alú né mmu manome áwuú nyɛ mekomejɔ́ Maá Nte Mekwaá

29 Áwúgé átánege nyɛ mmu manome. Abi ápyéé unó bi Eɔwɔ́ akélege, ákwilége nyɛ ákpɛ né genwá eyi gélágé byéé. Ne abi ápyéé gabo ákwilége nyɛ ákpɛ né unɔ́ mpa.

30 Nkágé tène fɔ ushu ushu ba mpyɛ genó. Nkane Nte wa agárege me mbɔntó ne nsɔ́ mpa. Ne gefɔ́ eyigé me nsɔ́ mpa gelú cho, néndé nkelege lé mampyɛ genó eyigé muú ayi atómé me akélege nnó mpyɛ, epófó ndere me nkélege mampyɛ.

Bɔ ntɛse Jisɔs

31 “Mbɔgé me mbɔ́ nke ngarege bɔ́ depɔ́ etiré détime ne uto ba ebyénnó unó bi me ngarege mbɔ́ úlú detú.

32 Muú fɔ ntó alú ayi alú ntésé wa, ne nkaá nnó unó bi ji agarege átóme ne me, úlú wáwálé.

33 Enyú detɔ́ nyá bɔ́ dentɔ́ mbaá Jɔn menwyaá bɔ́ manaá Eɔwɔ́, ne ji agaré enyú wáwálé gefɔ́gé muú ayi me nlu.

34 Me nkelege fɔ nnó bɔ́ ákaá gefɔ́gé muú ayi me nlu. Me njógé mbɔ́ ntome ne Jɔn, nkelege elé nnó enyú dewu nnó ékágé dekwe mpa Eɔwɔ́.

35 Ji Jɔn abó alú eké etulekanɛ ewé élúílú égénege. Ne mboó gébé fɔ enyú debɔ́ désé genɔ́bɔ́ jíí ne nechóchó.

36 Me nwyá unó bi úlérege gefɔ́gé muú ayi me nlu, ebi unɛa upwɔ́ ebi Jɔn ágaré. Elé wyɛ utɔ́ ubi, ebi Nte wa afyéé me né amu nnó nnéré, ubi ne mpyéé. Ne ubi ne úlérege nnó Nte wa ne atómé me.

³⁷ Ne Nte wa muú atómé me, agaré ntó gefógé muú ayi me nlú. Enyú délú danwú meko wuú, ne ye gefógé muú ayi ji alú délú dangé.

³⁸ Ne enyú debelé f3 mekomej33 wuú né mat33 nyú w3, néndé genó eyi gelerege mb3 elé met33 ewé enyú dela défyéé f3 ne muú ayi ji atómé w3.

³⁹ Enyú decherege uno ebi ásame né muu ηwe Εσωω ayi déferé nnó ji ne apyéε enyú déb3 genwá eyi gélágé byé ne mekomej33 yimb3 aj33gé atome elé ne me.

⁴⁰ Yémb3 enyú dékélégé f3 manchw3 eta wa nnó déb3 genwá eyi gélágé byé.

⁴¹ “Me nkélégé f3 nnó ákwaá áféé me.

⁴² Yémb3 ndere me nkaá enyú, enyú déb33 f3 gejeé ne Εσωω w3.

⁴³ Me nchw3 né mab3 Nte wa, enyú déshya mansε me. Yémb3 muú yi chá achw3ge né mab3 amií jimb33, enyú déselé nye ji.

⁴⁴ Enyú dékélege nnó ate b33 ne áfεge enyú dékélege f3 nnó muú yi ji mbií ne alú Εσωω, aféé enyú. Epyemb3 nnó ne enyú défyéé mat33 ne me.

⁴⁵ “Yémb3 déferégé f3 nnó me ne nkúu nye enyú mpa né mbε ushu Nte wa, elé Mosis ayi enyú déneré mat33 ne ji ne akuú nye enyú mpa.

⁴⁶ Mb3gé enyú déb3 défyéé mat33 ne Mosis wáwálé, mb3 défyéé ntó mat33 ne me, néndé unó bi ji asamé, útoó ne me.

⁴⁷ Tεé ndere enyú délá kamé nnó unó bi Mosis asamé úlú wáwálé w3, epyemb3 nnó ne dekame nnó ebi me nj33gé úlú wáwálé?”

*Jisəs achyée delé bɔ́ ɔ́ta menyée
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)*

¹ Èbélégé, Jisəs achyaá géntoógé mewaá Galilíí eyigé ákuú ntó nnó géntoógé Tiberas.

² Ne gejamégé bɔ́ akwólege ji gétúgé ágené gepɔ́gé ufélekpá ebi ji apyéé bɔ́ mameé átoó.

³ Jisəs ne baá utɔ́ bíí akwó ájyε jwóle né mfaá mekwε.

⁴ Gébé eyigémbɔ, epaá bɔ́ Jus ewé ákuú nnó epaá koó upú, éla kwókwólé.

⁵ Ne Jisəs ábwégé amε agé ndere gejamégé bɔ́ áchwɔ́ eta wuú, ajɔ́ ne Filip aké, “Déname mbɔ́ bréd efó ayi akwánege bɔ́ bina manyé?”

⁶ Agíí mbɔ́ manwú meko yi Filip ashúge nyε, néndé jimbɔ́ akaá mé genó eyigé ji abɔ́ mampyε.

⁷ Filip ashuú ji meko aké, “Yé dékpá elé ηká eyi muú utɔ́ anyéé né ámfaá aneé ne déna bréd dékáré ukéké ukéké mbaá bɔ́ bina, akwánégé fó ébwó ako.”

⁸ Ne maá utɔ́ Jisəs ayifɔ́ ayi akúu ji nnó Andru menmo Simun Pita, aké,

⁹ “Njyε gesa fɔ́, alú fana ayi awyaá ntó bréd eta eyi ápyε ne bele ne meshuú epεa, yémbɔ́ ekwánege mbɔ́ bɔ́ bina nnó?”

¹⁰ Ajɔ́gé mbɔ́, Jisəs aké, “Gáré yéndémuú ájwólé ka.” Melú ewémbɔ́ ejá dambyanja dɔ́, bɔ́ abi ájwólé wyε ande ébwó ébwó álú genógé delé bɔ́ átáa.

¹¹ Ne Jisəs asé ntóo bréd eyímbɔ́, achyé matamé mbaá Èsɔ́wɔ́, akaré mbaá bɔ́ abi ajwólé efée. Wyεmbɔ́ ntó ne apyε ne meshuú eyímbɔ́ épeá ne yéndémuú asε ndere ji akεlege.

12 Anyégé agbégé, Jis̄s agaré baá utóó bií aké, “Nywerege ayi álaá ekágé délyaa yéé genógefó”

13 Ne ányweré ayi álaá ágbeé usá úfyáneupeá yé élé ntó bréd eb̄o elú élé eta.

14 Ne b̄óó bina ágégé gep̄oge ufélekpá bina, eb̄i Jis̄s apyém̄b̄o, aké, “Gé muú ekpáné Ēs̄w̄o wáwálé na, ayi alú manchwó fa mme.”

15 Jis̄s akágé nnó b̄óó bim̄b̄o akélege mangbaré ji ne utó apye ji ábé mfwa, alyaa ebwó ama akwó afé te mfaá mekwε jimbíí.

*Jis̄s akε mfaá mek̄o manaá
(Mat 14:22-23; Mak 6:45-52)*

16 Nkwalé akwónégé baá utóó Jis̄s áshulé afé né mbale géntoógé mewaá eyigém̄b̄o,

17 ákpe ékpe manchyaá ájyé né melo Kapan̄m. Gébé eyigém̄b̄o utuú ugi, ne Jis̄s abó alú danchwó báne ebwó.

18 Ndere ajyéε mbyo metometo ammyε apye mg-bannyi akw̄ome.

19 Ebwó ájyégé genógé nkpa neke eni, aké ágéne nkane Jis̄s akéne mfaá mek̄o manaá achwóo kwókwólé ne ekpée, ábó efó.

20 Ne Jis̄s ajóó ne ebwó aké, “Défógé, élé me.”

21 Ajóógé mb̄o matóó áḡo ebwó mansε ji akpe né mmu ekpée, aké ápéle ékpe etaré mé mbale mewaá né mbaá ayi ebwó ájyéε.

Jis̄s alú eké bréd ayi achyεge genwá

22 Bií uyjage, gejamégé b̄óó ab̄o alu né egbé géntoógé mewaá ewefó, ágé nnó élé ékpe ema ne eb̄o elú né mbale nnyi. Ape áge sé Jis̄s wó, ne ate nnó ji abó akpéé fó ékpe ewém̄b̄o ne baá utóó bií wó, baá utóó bií ábó afé ebwó ambií.

23 Wyε né bií bimbɔ, makpe fɔ átané né melɔ Tiberas achwó táre né mapea gentoge mewaa kwókwólé ne mbaá ayi Ata Jisɔs abó ajelé bred bɔ́ anyéε.

24 Apé Jisɔs ne baá utɔ́ bií né makpe yimbɔ ágé wó. Akpe makpe yimbɔ áchyaá géntoógé mewaa éyigémbɔ áfé né melɔ Kapanɔm ákélege Jisɔs.

25 Agégé ji, ágií ji aké, “Ménleré ndé gébé wɔ ɔchyaá géntoógé mewaa ɔchwɔ́ wé?”

26 Jisɔs ashuú εbwó meko aké, “Me ngarége ényú wáwálé nnó dékélégé fɔ me gétúge gepɔge ufélékpá ebi ényú dégené. Dékélege elé me gétúgé dényéé bred dégbeé.

27 Détulégé fɔ mmyε dékélégé menyéé ayi áhóge, mmyége mmyε dékélégé elé menyéé ayi achyεgé genwá eyi gélagé byé. Ji yimbɔ ne me Maá Nte Mekwaá nchyεgé nyε ényú. Nte wa Εσωω apyε ukpekre uno fɔ ne alérege nnó ji achyεé me utó bií, nnó nchyεge bɔ́ genwá éyigémbɔ.”

28 Ne bɔ́ bimbɔ ágií ji aké, “Εsé dépyéémbɔ nnó ne dépyéε utɔ́ Εσωω?”

29 Jisɔs ashuú εbwó meko aké, “Utɔ́ Εσωω bimbɔ úlú nnó ényú défyéé metɔ́ ne muú ayi ji atómé.”

30 Bɔ́ bimbɔ ama ágií ji aké, “Ndé ufélékpá ebi wɔ ɔmáge pyε nnó εsé dégé ne dékámé ne genó éyigé wɔ ɔjɔ́ge?”

31 Ukwéne antε sé anyé nyá mana né mashwóne, wyε ndere asamé né mmu bɔ́ ηwe Εσωω nnó, ‘Achyεé εbwó bred ayi atané né mfaánebuú ányé’.

32 Ne Jisɔs aké ne εbwó, “Me ngarége ényú wáwálé nnó epófɔ Mosis ne achyεé ényú bred ayi

átané mfaánebuú, elé Nte wa ne achyége ushuú bred ayi mbóó ayi atané né mfaánebuú.

33 Bred ayi Εσωω achyεge elé muú ayi atané mfaánebuú ne achyεgέ bóó genwá eyi gélá gébyεέ.”

34 Jisós ajóóge mbó, bóó bimbó aké, “Ata chyégé εsé bred yimbó yéndégébé.”

35 Ne Jisós agaré yé εbwó aké, “Me ne nlú bred ayi achyége genwá. Yéndémuú ayi achwóó εta wa mesa ammyε sé ji, ne muu ayi áfyεέ metóó ne me mmwólé manaá nto epyε sé ji.

36 Ne ngare mé εnyú nnó εnyú dégé me yémbó défyεέ matóó ne me wó.

37 Yéndémuú ayi Nte wa achyége me, achwóó nyε εta wa, ne yéndémuú ayi achwóó εta wa, me mbuú fó ji.

38 Néndé me ntané fó mfaánebuú manchwó pyε ndere nkélege wó, nchwólé mampyε ndere muú ayi atómé me akélege.

39 Ne genó eyigé muú ayi atómé me akélege nnó, mpyε géluú nnó ekágé mpyε yεé muú ama anó né geluágé bóó ako abi ji achyεέ me. Mpyε elé εbwó akwilé né negbo né bíí bi kwyakwya.

40 Néndé genó eyigé Nte wa akélege géluú nnó, yéndémuú ayi agéné me Maá wuú ne áfyεέ metóó ne me, abó genwá eyi gélagé byé. Ne me mpyε nyε ji akwilé né negbo né bíí εbi kwyakwya.”

41 Jisós ajóógé mbó, bóó bimbó álo manménégé gétúgé ji ajóó aké, ‘Me nlú bred ayi atané mfaánebuú ashulé mme’.

42 Aké pó nnó Jisós maá Josef na? Εsé dékage mma wuú ne nte wuú. Epyεmbó nnó ne ji aké atané mfaánebuú ashulé mme?

43 Ne Jis̄s ashuú yé ebwó meko aké, “Gógé manménégé ne ate,

44 yéé muú ayi ákágé chwó eta wa ayi nte wa muú atomé me ála aja ji áchwó wó apó. Ne ayi achwó eta wa, mpye nye ji akwilé né negbo né bíí bi kwyakwya.

45 Muú ekpáné Esowó fò abó asá nnó, ‘Esowó alérege nye b́ó ako meti.’ Ewena etene nno yéndémuú ayi awuú ne agíí genó eyigé Nte wa akélege, achwó eta wa.

46 Menj́ó mbó, epófó nnó muú fò agé mé Nte wa wó, ekosé me muú ntané eta wuú ne gégene ji.

47 Ngaré enyú wáwálé nnó yéndémuú ayi áfyéé metó ne me abóó geṅwá eyi gélá gébyéé.

48 Me nlú bred ayi achyége geṅwá.

49 Ukwéne ante nyú anyé nya mana né mashwóne, yémbó ágbó.

50 Ne gé bred ayi atané mfaánebuú ashulé mme, ji ne alu gefóó eyigé yéndémuú ayi anyé ji agboó f́ó.

51 Me nlú bred ayi achyégé geṅwá, ayi atané mfaánebuú ashulé mme. Yéndémuú ayi ányéé bred yina abeé ne geṅwá eyi gélágé byé. Ne bred yina elé menyammye wa ayi nchyége nye mbaá b́ó mme mekó manwene geṅwáge bwó.”

52 Jis̄s ajóó gé mbó, b́ó Jus áló manyé mbeé metometo ne ate aké, “Mende yina achyége mbó esé menyammye wuú nnó dénye nnó?”

53 Jis̄s ajóó yé ne ebwó aké, “Ngarége enyú wáwálé nnó, mbó gé enyú délá dényéé menyammye Maá Nte Mekwaá ne dényúu manóó mií wó, débó f́ó geṅwá.

54 Ne yéndémuú ayi anyéé menyammye wa ne

anyúu manoó ma, abóó geṅwá eyi gélágé byé, ne mpye nye ji akwilé né negbo né bíí bi kwyakwya.

55 Néndé menyammye wa alú menyéé wáwálé ne manoó ma ntó málú genó eyigé ányú wáwálé.

56 Yéndémuú ayi anyéé menyammye wa ne anyú manoó ma, abéé muú ama ne me, ne me ntó mbεε muu ama ne ji.

57 Nte wa menchye geṅwá ató me, Me ntó nwyaá geṅwá gétú jíí. Mbəntó ne yéndémuú ayi anyéé menyammye wa abóó geṅwá gétú ya.

58 Gé brəd ayi atané mfaánebuú ashulé mme na. Apófó eké mana ayi ukwéne ante nyú ányé nyá ne ábelégé ágboó. Yéndémuú ayi ányéé brəd yina abéé mebe te kwyakwya.”

59 Jisəs ajóó depə etiré na né Kapanəm, gébégé alérege bóó unó né mmu echa mmyemenene.

Gejamégé aṅkwólé Jisəs ályaa jíí

60 Gejamégé aṅkwólé Jisəs áwúgé genó eyigé ji alérégé áké, “Genó eyigé mende yi alérege getoó. Yéé muú ayi akámege gefógé genó eyigé na apó.”

61 Yémbə Jisəs akágé né mmu metóó wuú nnó aṅkwóle bíí áṅménége gétúgé mechó ewé ji ajóó. Aké, ne bwə, “nnó mechə ewéna epye nnó enyú deja mmye meso?”

62 Ebege mbə, enyú deferege nye nnó mbəgé dégége Me Maá Nte Mekwaá ndere nkérége meso mbaá ayi ntané yé?

63 Elé Mendoó ne échyége geṅwá. Menyammye mekwaá apye ye genó cháchá! Unó bi Me njóó mbə ne enyú, utané mbaá Mendoó ne ubi ne uchyege geṅwá eyi gélágé byé.

64 Yémbɔ, ɛnyú abifɔ défyɛé matɔ́ ne me wɔ́.” (Jisɔs akaá mé tɛ ula uló bɔ́ abi alá fye matɔ́ ne ji wɔ́, ne muú ayi achyɛge nye ji mankwaá)

65 Ne ajɔ́ ne ɛbwɔ́ aké, “Gé ula bí ngaré ɛnyú nnó, muú akágé chwɔ́ fɔ eta wa, mbɔ́gé Ntɛ wa alá lɛré ji meti wɔ́.”

66 Eɔ́ né gébé ɛyigé na, gejamégé ankwólé bií ája mmyɛ meso, ámágé kwóle sé ji.

67 Ne ɛpyégémbɔ, Jisɔs aké ne ánbá bií áfyáneapeá, “Nnó ɛnyú ntó dékélégé manlyaá me?”

68 Simun Pita ashuú ji meko aké, “Ata, ɛsé demágé lya wɔ́ défé ɛfɔ? ɛle wɔ́ ne uwyaá mekomejɔ́ ayi achyége geɲwá ɛyi gélagé byɛé.

69 ɛsé défyɛé matɔ́ ne wɔ́ ne dékaá nnó wɔ́ ne ɔlu Muú Ukpea ayi ɛsɔwɔ́ átɔ́mé.”

70 Jisɔs ashuú ɛbwɔ́ meko aké, “Me ne nnyá ɛnyú áfyáneapeá, yémbɔ muú nyú ama alú danchɔ́meló.”

71 Jisɔs ajɔ́ mbɔ ato lé ne Judas maá Simun Iscarot, yéle alú né geluágé abi áfyáneapeá, ji ne achyɛge nye Jisɔs mankwaá.

7

Jisɔs ne anmo bií

1 Jisɔs ánerégé manléré unó bi, aló mankéné né gebagé mewaá Galilí, ákélégé fɔ manjyɛ né gebagé mewaá Judiya gétúgé ákpakpa bɔ́ Jus ákélege manwá ji.

² Gébé eyigémbə epaá bə́ Jús ewé ákuú nnó epaá baá otó elá kwókwólé. *

³ Ne aḡmo Jisəs abi ande áké, “Lyaá fa əjye né gebagé mewaá Judiya əpye ufélekpá aḡkwólé bye ágé.

⁴ Néndé muú aké akélege nnó bə́ ákaá gefə́gé muú ayi ji alú, apyeé fó utə́ó bií bíbí. Té ndere əkágé pye ufélekpá ebi, éləme nnó əpye ubi mbaá ayi bə́ ako agéne.”

⁵ Aḡmo bií ájə́oge mbə́ ye ebwó ntó áfyeé fó matə́ó ne Jisəs wó.

⁶ Jisəs ashúú ebwó meko aké, “Eya gébé gélu dankwóne, né egbé ewé nyú dékágé jyé yéndégébé.

⁷ Bə́ mme akage paá fó enyú, ápaá elé me, néndé me ngarege gabo ayi ebwó ápyeé gbə́gónó.

⁸ Enyú chóge epaá ewená me njyeé fó nana néndé gébé ya gélu dankwóne.”

⁹ Ajə́gé mbə́ ama abéle mboó ndə́ né Galilí.

Jisəs afé epaá baá otó

¹⁰ Aḡmo Jisəs ájyégé ji alá meso akwólé ebwó afé bíbí, epó́fó gbə́gónó.

¹¹ Ndere bə́ ányeé epaá ewémbə́, ákpakpa bə́ Jús álə mankelé Jisəs, ágigé ate bə́ áké, “Mende yimbə́ alé?”

¹² Bə́ abi áchwə́ó epaá ewémbə́, aḡménege ákuú Jisəs meno. Abifə́ áké, “Alú muú melóméló,” abifə́ ntó áké, “Nḡba” “achə́ó bə́ makpo.”

¹³ Yémbə́ yeé muú ayi akuú Jisəs meno gbə́gónó apó néndé áfə́ó ákpakpa bə́ Jús.

* **7:2** Elú wáwálé nnó: Epáá baá otó elé epáá ewé bə́ Jús aténege baá otó né mbaá ayi alú bə́mbə́, manjwólé wye átámége Esə́wə́ né galógáló ayi álere ebwó né mashwə́ne.

14 Anyégé epaá ekárégé mmye, Jisós afé né mmu echa upε Εσωω alérege meko mejóó Εσωω.

15 Ne ákpakpa bóó Jus áwúgέ ndere Jisós alérege, mano alá ebwó mekpo fuú ágígé ate áké, “Dénká ετιρε na détané mende yina εfó, ayi yeé ηwe ji alá agi dóó wó?”

16 Ajóógé mbó, Jisós ashúú ebwó meko áké, “Unó bi me nlérege mbó utáné fó me né metóó wó utané lé mbaá muú ayi atómé me.

17 Muú ayi awyaá metóó mampye genó eyigé Εσωω akélege, ji ne akágé nye mbaá yi unó bi me nlérege mbó utánege. Yeé utanége lé mbaá Εσωω yeé lé né metóó wa, akáge nye.

18 Muú ayi ajóoge unó bi utánege ji né metóó, akélege lé nnó ηgó wuú akwó. Yémbó muú ayi akélege nnó muú ayi atóme ji akwó ηgó, ajóoge genó eyi gelu wáwálé, ábyóógé fó gebyó cháchá.

19 Mosis abó achyé enyú mabé, wá mbó fó wó? Yémbó, yeé muú nyú ama ayi abelé aji apó. Ulanóó enyú demuame manwá me?”

20 Jisós ajóógé mbó, bóó bimbó áshúú ji meko áké, “Melo nchye achyεgέ wó εfwyale, ndé bóó amuame manwá wó?”

21 Ji ntó ashúú ebwó meko áké, “Me mpye muú atóó bíí uwyaá, enyú délá mano mekpo fuú.

22 Ele Mosis ne achyεé enyú ebé nnó desóógé nsó. Ye lé εla εló fó ne ji wó, εló ne ukwéne ante nyu, enyu desóó baá nyu nsó né bíí uwyaá.

23 Ne mbóógé bíí εbi asóó maá nsó ukwegé bíí uwyaá, enyú desóó ji nsó nnó ekágé dékwé ebé Mosis, ulánóó enyú désóó matóó ne me gétúgέ me mpye menyammye muú meko atóó né bíí uwyaá?”

24 Muú apyεgé genó ékágé débó mβε déjǒó nnó ji apyε gabo ndere bǒó ako ágene, ayi délá débǒó mβε dékaá ulá wó. Cherége dékaá né meti εwé elú cho ne desǒ mpa wuu.”

Nde mmú alú Muú yi Εσωω akweré ji elá gefwa

25 Ndere Jisǒs alérege bǒó Jerosale, abifǒ álo mangigé atε áké, “Pǒ mende yi ákélege na ji manwá na?”

26 Πε ndere ji ajǒǒgé mejǒó né mβε ushu bǒó ako ne yéé muú ayi apéégé meko apó, nnó ákpakpa sé ágé nnó ji ne alú Muú yi Εσωω akweré ji elá gefwa waá?

27 Ndǒfǒ ji fǒ wó néndé Muú yi Εσωω akweré ji elá gefwa aké achwǒó muú akágé fǒ mbaá ayi ji atánégé yémbǒ esé dékaá mbaá yi mende yina atané.”

28 Ndere Jisǒs alú lérege né mmu εcha upε Εσωω, abwéé meko mfaá aké “Elú wáwálé nnó enyú dékaá me ne dékaá ntó mbaá yi me ntané yémbǒ me nchwǒ fǒ fa né utó ba wó, nchwǒlé gétúgé muú ayi atǒmé me. Elu wawale nno ji ne atǒmé me ne enyú dékágé fǒ ji.

29 Me nkágé ji néndé me ntané lé eta wuu. Ji ne atǒmé me nnó nchwǒ.”

30 Ajǒǒgé mbǒ, bǒó bimbo ákwilé nnó ápyé ji yémbǒ yéé muú ayi ataá ji εbwǒ mmyε apó, elé gébé ejíí gélá gelú danǒwǒne.

31 Yémbǒ né geluáge bǒó bimbo gejame abi áfyéé metǒó ne ji ájǒǒgé áké, “Muú yi Εσωω akweré ji elá gefwa achwǒgé nnó amáge pyε gepǒge ufelekpa upwǒǒ εbi mende yina apyéε?”

32 Bǒó ekwǒ Farasi abi alú εféé áwúgé ndere bǒó anǒménege gétúgé Jisǒs, ácho ula ne anǒó baá

ampyεέ υπε Εσωω, άτό άmbamé εcha υπε Εσωω nnó ajye apyé Jisós.

³³ Ne Jisós ajóó aké, “Me mbelege sé ne enyú dóó, εla gachyεé me nkerege meso mbaá muú ayi atómé me.

³⁴ Enyú dékélege nyε me, yémbó degéne fó me. Mbaá ayi me mbéε enyú dékágé chwó fó wyε.”

³⁵ Ajóógé mbó, ákpakpa bóó Jus áló mangígé ate áké, “Ndé mbaá yi mende yina aferé nnó ji ajye, ayi yeé dékélé ji délá déγένé? Nnó ajye jwóle nyε elé né gebagé mewaá Greek ne maló ayi bóó sé ájwólege, alerege bóó Grek mekomejóó Εσωω?”

³⁶ Ajóó mbó, aké, “Enyú dékélege nyε me déγένé, ne mbaá yi me mbéε, enyú dékágé chwó fó wyε. Ula utene mbó nnó?”

Manaa ami machyεge geηwá

³⁷ Kwyakwya bií bi ányéé epaá εwémbó, úlú gekpekrεge bií. Né bií bimbo Jisós akwilé ka ajóó kenke aké, “Yéndémuú ayi mmwólé manaá epyεé ji achwó anyú eta wa. †

³⁸ Muú afyεgé metóó ne me, genó eyi gepye ne ji gebéé wyε ndere ásamé né mmu ηwe Εσωω nnó, ‘Genó eyi gétánege ji te metóó gebéε eké nnyi eniné néwya manaá ami machyεgé geηwá.’ ”

³⁹ Manaá ami machyεgé geηwá ami Jisós ajóó mbó matené mbaá Mendoó Ukpea εwé bóó abi áfyεé matóó ne Jisós ábóó nyε. Né gébé eyigémbó, Εσωω abó alú danchyεé εbwó Mendoó

† **7:37** Εlú wáwálé nnó: Gébégé epaá εwéna ampyεέ υπε Εσωω ájyeé yéndé bií átuú manaá áchwóó ne mami né εcha υπε. Ndere ápyεé mbó átee nkane Εσωω áchyé nya bóó bií manaá gébégé εbwó ákene né mashwone. Jisós ájógé nnó ji alu eké manaá mimbo mbaá bóó.

Ukpea, néndé Jisṣ abó alú dangbó akéré meso mfaánebuú mbaá ayi Εῤῶῶ achyegé ji enógé.

Bṵ́ ajṵ́gé unṵ́ ucháuchá gétúgé Jisṣ

⁴⁰ Bṵ́ bimṵ́ áwuúgé genó eyigé Jisṣ ajṵ́, abifṵ́ áké, “Elú wáwálé nnó mende yina alú muú ekpavé Εῤῶῶ ayi débó dégilé.”

⁴¹ Abifṵ́ áké, “Alú Muú yi Εῤῶῶ akweré ji elá gefwa.” Yémbṵ́ abifṵ́ áké, “Epyembṵ́ nnó ne Muú yi Εῤῶῶ akweré ji elá gefwa átanégé né Galilií.

⁴² Pṵ́ ηwe Εῤῶῶ aké na, Muú yi Εῤῶῶ akweré ji elá gefwa abέé mpyáne mfwa Dεivid ne ábyéne ji né Bεtεlεhem, melṵ́ εwé mfwa Dεivid atané wyε?”

⁴³ Nṵ́ere elúmbṵ́, bṵ́ abifṵ́ ajṵ́gé ágáme Jisṣ, abifṵ́ ágáme fṵ́.

⁴⁴ Bṵ́ abifṵ́ ábó alú mampyé ji, yémbṵ́ yé muú ayi ataá ji εbwṵ́ mmyε apṵ́.

Akpakpa bṵ́ Jus áshya mamfyé metṵ́ ne Jisṣ

⁴⁵ Ambamé εcha ure Εῤῶῶ abi ábó átṵ́mé εbwṵ́ nnó ájye apyé Jisṣ, ákeré meso amuamu mbaá anṵ́ baá ampyε ure Εῤῶῶ ne ekwṵ́ bṵ́ Farasi. Achwṵ́gé ákpakpa bimṵ́ ágii εbwṵ́ áké, “Ulannó enyú délá chwṵ́ ne ji wṵ́?”

⁴⁶ Ambamé bimṵ́ áshuú εbwṵ́ meko áké, “Esé délú danwú muú fṵ́ ajṵ́ gefṵ́gé depṵ́ εtiré mende yimbṵ́ ajṵ́gé.”

⁴⁷ Ekwṵ́ bṵ́ Farasi áshuú εbwṵ́ meko áké, “Nnó abwṵ́lé enyú ntó?”

⁴⁸ Ebwṵ́ ama gii áké, “Nnó enyú dékaá yéé muú sé ama né geluágé ákpakpa, yé εbélé muú ekwṵ́ Farasi ayi áfyéé metṵ́ ne ji?”

49 Ngba! Ekosé bɔ́ abí alá kaágé mabε sé ne áfyεé metɔ́ ne jí. Ne εbwɔ́ bimbɔ́ alu bɔ́ abo né mβε ushu Εσωω.”

50 Muú Farasi fɔ́ ayi εbwɔ́ ákuú jí Nikodemus muú yi abó ájyε mbaá Jisɔs, abɔ́ alu ntó né geluage bwɔ́. Agíí εbwɔ́ aké,

51 “Nnó εbé sé εgbarege muú nnó alú gyεé ayi bɔ́ alá lu danwú mpa wuú akaá mechɔ́ ewe jí apyε?”

52 Akpakpa bimbɔ́ áshuú jí meko áké, “Elú eké wɔ́ ntó ɔ́lu muú Galilíí. Chó gíí né mmu ηwe Εσωω ne ɔ́kaá nnó muú ekpavé Εσωω atanégé fɔ́ né Galilíí.”

‡

53 Ajɔ́ɔgé mbɔ́, yéndemuú atyaá akeré meso né gepú jíí.

8

Apyε mendée ayi akwené ulɔ

1 Jisɔs akwɔ́ afε jí né Mekwε Olif.

2 Ne bíí uɣyágé jí ama kéré meso né dachi εcha upε Εσωω. Gejamégé bɔ́ áchwɔ́ anɔ́ jí mme ne ajwɔ́lé ka aló manlérégé εbwɔ́.

3 Nɔ́ɔ́ɔ́ jí ajɔ́ɔgé, anléré mabé Εσωω ne ekwɔ́ bɔ́ Farasi áchwɔ́ ne mendée ayi akwené ulɔ. Achoó jí né mβε ushuú bɔ́ ako abí álú εfεé.

4 Aké ne Jisɔs, “Ménléré, εsé dépyε mendée yina nkane akwéne ulɔ.

5 Asá né mmu ηwe mabé Mosis nnó ábó manwá gefɔ́gé mendée yina ne mataá. Ne wɔ́ ɔ́jɔ́ nnó?”

6 Nkwé yi εbwɔ́ agíí mbɔ́ elé metaá né εbwɔ́ ápené nnó Jisɔs akwegé, εbwɔ́ ágé meti manjɔ́ nnó apyε gyεé.

‡ **7:52** Elú wáwálé nnó: Ukwene bɔ́ ηwe abí mbembe ápó ne maló ηwe yina. ɔ́lɔ né 7:53 ɔ́kwóné né 8:11.

Yémbò Jisàs abyélé mme asamé genó gefó ne enóó ebwò wuú.

⁷ Ndere ebwò álú ágigé wye ji gigé, Jisàs anyaa mmye mfaá aké ne ebwò, “Mbógé muú nyú fò alú dampye gabo, abó mbe abó ntaá ató ji.”

⁸ Ajógé mbò, ama byéle mme asamé genó ne enóó ebwò wuú.

⁹ Bòó abi achwòó ne mendée yimbò, áwuúgé nkane Jisàs ajóó, alò manjye ama ama. Bòó kpakpa ne ábòó mbe alòó manjye. Afé kpá ályá mendée yimbò téné né mbe ushuú Jisàs.

¹⁰ Jisàs anyaa mmye mfaá aké ne mendée yimbò, “Bòó bimbò alé? Nnó yée muú fò ajóó nnó wò nkwe mpa wó?”

¹¹ Mendée yimbò ashuú ji meko aké, “Ata yée muú ajóó wó.” Ajógé mbò, Jisàs ajóó yé aké, “Yé me ntó mpyée wò genó, chó, òpyegé sé gabo.”

Jisàs alú genbò mbaá bòó mme

¹² Ewyágé Jisàs ama jòó ne ekwò bòó bimbò aké, “Me nlú genbò mbaá bòó mme, muú yi akwólege me, akéné fò né gemua, agéne nye lé genbò eyi gechyege genwá.” *

¹³ Ne ekwò bòó Farasi áké ne ji, “Gé yé nkane ótené ntésé né geme jyé, ebyennó depò etiré wò ógárege mbò delu detu.”

¹⁴ Jisàs ashuú ebwò meko aké, “Yé me nténé lé ntésé né geme ya, depò etiré me ngarege mbò dépó fò detu, néndé me nkaáge mbaá ayi ntané ne mbaá ayi njyée. Yémbò enyú dékaágé fò mbaá ayi ntané, yé mbaá ayi njyée dékaágé.

* **8:12** Elú wáwálé nnó: Jisàs abéé ne áñkwòle bíí yéndégébé wye nkane gekwage mewé gebó gelú ne bòó Isrèli gébégé átané né Ijipt. (Gé Eso. 13:21)

15 Enyú decherege depɔ ndere akwaá áchérege, me nchérégέ yéé mechó muú fɔ.

16 Ne yéé ebélé nnó ncherégé, uchéchere ba ulú cho néndé nchérégέ fɔ me mbií, Nte wa muú atómé me alú ne me.

17 Asá né mmu mabé nyú nnó bɔ ntésé apeá ájɔ́gέ genó gema, ebyénnó mechó ewémbɔ epɔ fɔ detú.

18 Me ntené ntésé né geme ya, ne Nte wa muú atómé me alú ntó ntésé wa.”

19 Ajɔ́gέ mbɔ, ebwó ágií yé ji aké, “Nte wye alú efɔ?” Jisɔs ashúú ebwó meko aké, “Esé ne nte wa yéé muú ayi enyú dékágé ápó. Mbɔgέ enyú debɔ dékaá me, mbɔ dékaá ntó Nte wa.”

20 Jisɔs abó ajɔ́gέ depɔ etiré na gébégέ ji álerege bɔ́ɔ né dachi echa ure Esɔwɔ kwókwólé ne mbaá ayi ábélege makwa ayi áfyéé nka Esɔwɔ wye. Yémbɔ yéé muú ayi apyéné ji apó néndé gébé jíí gélú dankwóné.

Jisɔs akwelé mbeé mbaá bɔ́ɔ abi álá kame fɔ nnó ji alu muú ayi Esɔwɔ atáme ji wó

21 Ewyágé Jisɔs ama jɔ́ɔ ne ekwó bɔ́ɔ bimbɔ aké, “Me nje nyé mbaá fɔ, enyú dékelégé nyé me dégéné, ne dégbóo nyé né mmu gabo enyú. Ne mbaá ayi me nje nyé enyú dékaágé chwó fɔ wye.”

22 Akpakpa bɔ́ɔ Jus áwuúgέ mbɔ ágií ate áké, “Nnó áje wá nyé geme jíí waá? Mbɔgέ mbɔ fɔ wó, ula bi ji ajɔ́gέ nnó ‘mbaá ayi ji aje nyé esé dékaágé jye wye utené nnó?’ ”

23 Jisɔs ashúú ebwó meko aké, “Enyú détané fa mme yina, me ntané mfaánebuú, enyú délú bɔ́ɔ mme, me mpó fɔ muú mme.

24 Gé ula bi mbó njóó ne enyú nnó, dégbóo nye né mmu gabo nyú. Ne mbəgé enyú délá kamé nnó, ‘Me Nlú Muu ayi Me Nké Nlú wó, dégbóo nye né mmu gabo nyú wáwálé.’ ”

25 Ebwó ágií yéé ji áké, “Wó ɔlú waá?” Jisəs ashuú ebwó meko áké, “Me nlú muú yi mbó ngárege mé enyú te gachií nnó nlú.

26 Nwya gejamégé unó bi njóógé ulérege nnó enyú dékwé mpa. Yémbə muú ayi atəmé me ajóógé wáwálé ne genó eyigé nwúgé eta wuú géji ne ngárege bəó mme.”

27 Nɔere Jisəs abə ajəge mbə ebwó ábó akaá fó nnó ajóógé mbə atome lé ne Nte wuú wó.

28 Ne Jisəs ajóó yé ne ebwó áké, “Gébégé abwεge nye me Maá Nte Mekwaá né mfaa, gébé eyigémbə ne dékáage nye nnó, ‘Me Nlú Muú ayi Me Nké Nlú’ ne dékáage nye ntó nnó me njəge fó genó gefó né ushu ushu ba, mpye lé eyigé Nte wa aléré me nnó mpye. †

29 Ne ji muú atəmé me alú ne me, alyaa fó me mbíí wó néndé mpye unó bi ujigé ji metóó.”

30 Ne gejamé bəó abi áwuú nɔere Jisəs ajóógé unó bina ákamé nnó ulú wáwálé.

Bəó abi ɔlu baá Abraham wáwálé

31 Jisəs ajóó ne bəó Jus abi ákamé ne ji áké, “Dégbarégé amu né unó bi nɔerege enyú, débe aɳkwólé ba wáwálé.

32 Ne dékáage nye wáwálé ne wáwálé, yimbə apye nye enyú dela mmyemye nyu.”

---

† **8:28** Elú wáwálé nnó: Jisəs ajəgembə, átome mbə ele ne gebe eyige áwəme nye ji né gekwa.

33 Eḅwó ashúú ji meko áké, “Eḅé délu upyáne Abraham ne délu dambé afwé eta muú fɔ, ulannó wɔ ɔké eḅé détanegɛ nyɛ né efwyale.”

34 Jisɔs ashúú eḅwó meko áké, “Me ngarege enyú wáwálé nnó, yéndémuú ayi apyéɛ gabo, abwólé mefwé gabo.

35 Ne mefwé alaá fɔ né ula gepú eyigé ji akpane défwé wye te kwyakwya elé maá mbɔ́ó gepú ne ala.

36 Nkane elúmbɔ́, mbɔ́gɛ Maá apyɛge wɔ ɔlage mmyɛmmyɛ jyɛɛ, ebyénnó ɔla mmyɛmmyɛ jyɛ wawale.

37 Me nkaá nnó enyú délu upyáne Abraham. Yémbɔ́ dékelégɛ manwá me néndé enyú debɔ́ó fɔ gébé ne mekomejɔ́ wa chacha wó.

38 Me ngarege enyú genó eyigé me ngené mbaá Nte wa, enyú dépyéɛ lé genó eyigé nte nyú agaré enyú.”

39 Bɔ́ó Jus bimbɔ́ ashúú ji meko áké, “Abraham alú gekwéne nte sé.” Ajɔ́gɛ mbɔ́ Jisɔs áké ne eḅwó, “Mbɔ́gɛ enyú débɔ́ débé upyáne Abraham wáwálé, mbɔ́ dépyéɛ unó bi ji abó apyéɛ.

40 Yémbɔ́ enyú dékelege manwá me ayi ngárege enyú mekomejɔ́ ayi wáwálé, ayi nwuú ne Eḅwɔ́. Abraham abó apyéɛ fɔ mbɔ́ wó.

41 Enyú depyéɛ genó eyigé nte nyú apyéɛ.”

Eḅwó áké ne ji, “Eḅé depɔ́ fɔ baá ulɔ́, Eḅwɔ́ ne alú Nte sé wáwálé.”

42 Ajɔ́gɛ mbɔ́, Jisɔs áké ne eḅwó, “Mbɔ́gɛ Eḅwɔ́ abó ábɛ́ Nte nyú wáwálé, mbɔ́ dégbóo ne me néndé ntané eta wuú ne nchwó fa. Nchwɔ́ fɔ fa né ushu ushu ba wó, ji ne atómé me.

43 Εργυεσσό ne ενυύ delά kaágé genó εγίγέ me njóógé? Nδσfδ ελέ delά kélégέ manwú genó εγίγέ me njóóge.

44 Nτε nyú ελέ danchomeló, ενυύ dékelege lé mampyéggé unó bi ujigé ji metáó. Tε ula ulóó genwá jií, ji alú lé muú ayi awáne bóó, ne akií fδ genó εγi gélú wáwálé, néndé jimboó ajóógé fδ wáwálé. Ake abyoge gebyo akwolege lé gepo jií, néndé gebyo geko gelo ne ji.

45 Ελέ me ngarege genó εγi gélú wáwálé, ενυύ dekámméggé fδ ne genó εγίγέ me njóógé.

46 Nnó muu nyu fδ akage gare ye gabo ayi me mpyee? Ne mbóggé me ngarege ενυύ genó εγi gélu wáwálé, ulannó ενyu déla dékámméggé ne me?

47 Yéndémuú ayi alu muu Esowó, awúu genó εγίγέ Esowó ajóógé. Εlú wáwálé nnó ενυύ depó fδ baá Esowó, gέ ula bi ενyú delá wuú fδ me mbó.”

Jisós agarege gefóggé muú ayi ji alu

48 Ajóógé mbó, ákpakpa bóó Jus áshuú ji meko áké, “Esé depó fδ gyε manjóó nnó wó olu muú Samariya ne melo nchye achyεge wó εfwyale.”

49 Ne Jisós ashuú ebwó meko aké, “Meló nchye achyεge fδ me εfwyale. Me nnogé Nτε wa yémbó ενyú dénóggé fδ me.

50 Me mpyee fδ unó nnó bóó áféggé me, yémbó muú alú wyε ayi afége me. Ji ne alú muú ayi asóó mpa bóó.

51 Ne me ngarege ενyú wáwálé nnó muú ayi ábélege mekomejóó ayi me nlecege agboó fδ chacha.”

52 Ajóógé mbó bóó Jus áké, “Nana εsé dékaá nnó omée gebwó wáwálé. Abraham agbó wyε ndere

ἄλλο ἐκπᾶν ἐσῶν ἀβιφῶ ἀγβῶο, ὡς ἄκε μβῶγέ μου ἀβελέγέ ὑνὸς βι ὡς ἄλερεγε ἀγβῶο φῶς?

⁵³ Ἦν ὡς ἄρεᾶ γεμε ὄρω ἡσέ Abraham ἀγι ἀγβῶο ὡς ἡνὸς? Ἄλλο ἐκπᾶν ἐσῶν ἡτὸ ἀγβῶο, ὡς ἄφερέ ἡνὸς ἄλλυ ὡς ἄ?”

⁵⁴ Ἦε Ἰησὺς ἀσῆυ ἡτὸ ἐβῶ μεκο ἀκέ, “Μβῶγέ με ἡφέγγε γεμε ἔγᾶ, ὑφέξε ἐβιμβῶ ὑνὸς ἡμε δέτυ. Μου ἀγι ἀφέγγε με ἐλέ Ἦε ὡς μου ἔνυ δέσελέ ἡνὸς ἄλυ ἐσῶν ἡτυ.

⁵⁵ Ἦ ἐλέ ἔνυ δέλα δέκαᾶ ἡέ ἡ ἡκα ὡς. Με ἡκάγε ἡ. Μβῶγέ με ἡῶγγέ ἡνὸς ἡκαᾶγέ φῶ ἡ, ἐβυἔνῶς με ἡλυ μου ἡεβυῶ ἡκαἔ ἔνυ. Με ἡκαᾶ ἡ ὡῶῶλέ, ἡ ἡῶῶ ἡ ἡ.

⁵⁶ Ἦε ἡτυ Abraham ἀῶῶ ἡέ ἡε ἀκαᾶ ἡνὸς, ἡ ἡῡῶῶ ἡε ἡε ἡε ἡε ἡ. Ἀἡεγε ἡῶ ἡε ἡε ἡ ἡ δῶ.”

⁵⁷ Ἦε ἄλλο Ἰησὺς ἀσῆυ ἡεκο ἀκέ, “ἄλλυ δᾶκῶἔ ἡέ ὡς ἡἡᾶ ἡἡε ὡεᾶ ἡεσο ἔφῡ, ὄρῡεμβῶ ἡνὸς ἡ ἄκαᾶ Abraham.”

⁵⁸ Ἦε Ἰησὺς ἀκέ, “Με ἡἡεγε ἔνυ ὡῶῶλέ ἡνὸς, ἡεἡέγγέ ἡνὸς ἄβυᾶ Abraham, ἡ ἡλυ.”

⁵⁹ Ἀῶῶγγέ ἡῶ, ἐβῶ ἀῶ ἡαῡᾶ ἡνὸς ἡτὸ ἡ, ἡέμβῶ Ἰησὺς ἀβιᾶ ἡἡᾶ ἡέ ἡἡε ἔῡᾶ ὡε ἐσῶν.

9

Ἰησὺς ἀρῡε μου ἀγι ἄβυἔἡ ἡ ἡἡ ἡἡἡἡἡ ἡἡἡἡ

¹ Ἦδἡε Ἰησὺς ἀκέἡ ἡἡἡἡἡ, ἡἡἡ ἡεδἡ ἡῶ ἡἡ ἄβυἔἡ ἡ ἡἡ ἡἡἡἡἡ.

² Ἦε ἡᾶ ὡῶῶ βιᾶ ἡἡ ἡ ἡκέ, “ἡἡἡἡἡἡἡ, ἡἡἡ ἡἡ ἡδἡἡ ἡἡἡ ἡἡἡἡἡ ἡἡἡἡἡ ἡἡἡ ἡἡἡ ἡἡἡἡἡἡἡ? Ἀῡῡἡ ἡἡἡῶῶ? ὡᾶ ἡἡ ἡἡἡ ὡῡἡ ἡ ἡἡἡ ὡῡἡ.”

³ Ἰησὺς ἀσῆυ ἐβῶ ἡεκο ἀκέ, “Ἀἡἡ ἡἡἡἡἡ ἡῶ ἡἡἡἡἡ ἡἡἡ ἡἡ ἡἡἡἡἡ ὡῶ. Ἦε ἔῶῶῶ

ntó gétúgέ gabo ayi mma wuú ne ntε wuú ápyεέ. Abyé mende yina amε nónómé nnó Εσωω aléré ndere utó bi upyéε utóó né menyammyε wuú.

⁴ Debɔ mampyε utóó Atá muú atómé me ndere bií úlú gbóó, néndé utuú ugigé yε muu akage pyε se ubi.

⁵ Tε ndere me nlú fa mme yina, me nlú genḡbó mbaá bóó mme.”

⁶ Ajóógé mbɔ akpó matyε mme, apyε gentwɔtwɔ awaá mende yimbɔ né amε

⁷ ajóó ne ji aké, “Chó shwóné ushu byε né gentóógé manaá εyigé ákuú nnó Silɔm” (Ula Silɔm utené nnó átɔ). Ne mende yimbɔ afé, ashwɔné ushu bií, aké achwóó, aló mangéné mbaá.

⁸ Epyégémbɔ, bóó abi ájwólege dachi ama ne ji, ne abi abó ágéne mé ji ndere akóó deko, ágégé ji, aké, “Pó mende ayi ajwólege na akóó deko yéndégébé na?”

⁹ Abifɔ aké, “Elé ji,” abifɔ ntó aké, “Nḡba muú yimbɔ afú elé fulé.”

Ne mende yimbɔ ajóógé wyε aké, “Elé me mbóó.”

¹⁰ Ajóógé mbɔ, bóó bimbɔ agií ji aké, “Eke nnó ne wɔ óló mangé?”

¹¹ Ashuú εbwó meko aké, “Mende fɔ ayi akámege Jisɔs, ne apyε gentwɔtwɔ awaá me né amε, ajóó ne me aké, chó shwóné ushu byε né gentóógé manaá εyigé ákuú nnó Silɔm. Njyégé, nshwɔné ne nlóó mbaá manḡéné.”

¹² Ne bóó bimbɔ agií ji aké, “Mende awú alú fɔ? Aké ne εbwó me nkaá wó”.

Ekwó bóó Farasi ácheré mankaá ndere epyéε ne mende yimbɔ alóó mbaá mangéné

13 Mende yimbɔ ajɔ́ǵé mbɔ, ákpá ji áfé mbaá ekwɔ bɔ́ Farasi.

14 Bií bi Jisɔs apye getwɔtwɔ mende yimbɔ alɔ́ mbaá mangéné, élé bií uwyaá.

15 Ne ekwɔ bɔ́ Farasi ntó ama ágií mende yimbɔ ndere epyéǵé ne ji alɔ́ mbaá mangéné. Ne mende yimbɔ agaré ebwɔ aké, “Awaá me gentwɔtwɔ né ame, nshwɔné ushu ba ne nana ngéne mbaá”.

16 Ajɔ́ǵé mbɔ, ekwɔ bɔ́ Farasi abifɔ aké, “Mende yina ayi ákuú ji Jisɔs atané fɔ́ mbaá Esɔwɔ wɔ́, néndé ábéléǵé fɔ́ ebé ewé aké muú apyéǵé fɔ́ utɔ́ bií uwyaá”.

Yémbɔ abifɔ aké, “Epyembɔ nnó ne muú ayi apyéé gabo, apyéé ufɔ́ ufélekpá bina?” Ewéna epye ebwɔ ábɔ́ uféré ucháchá.

17 Ne áma ágií mende yimbɔ aké, “Ne wɔ́ mbɔ́ɔ ɔ́ǵɔ́ nnó, gétúǵé mende yina ayi apye ame jye ánené?”

Ashuú meko aké, “Ji alu muú ekpávé Esɔwɔ.”

18 Yémbɔ ákpakpa bɔ́ Jus ákéléǵé fɔ́ mankamé nnó ábɔ́ ábyé mende yina ame nónómé ne alɔ́ mbaá mangéné. Akuú mma wuú ne nte wuú.

19 Achwɔ́ǵé ágií ebwɔ aké, “Maá nyú na? Enyú déké débyé ji ame nónómé? Epyéǵé nnó ne ji agéne nana?”

20 Mma wuú ne nte wuú ágaré ebwɔ aké, “Esé dékaá nnó gé maá sé na, débɔ́ débyé ji ame nónómé.

21 Ne genó eyi gépyéǵé ne ji alɔ́ mangéné mbaá, esé dékaá wɔ́. Yéé muú ayi anené ji ame, esé dékaáǵé fɔ́. Gígé jimɔ́ɔ agaré enyú, apó sé mane ko.”

22 Ebwɔ áǵɔ́ mbɔ gétúǵé áfɔ́ ákpakpa bɔ́ Jus, abi ábɔ́ ajɔ́ mé nnó muú ayi ajɔ́ge nnó Jisɔs alu Muú yi

Ἐσωω akweré ji ελά gefwa, áfyée ji εβέ nnó akpεgέ sé né mmu εcha mmyεmenεne.

²³ Γέ genó εyi gepyέé mma wuú ne nte wuú ajóó áké, “Ji apó sé mamáné kó, gίge jimbóó agáré εnyú.”

²⁴ Ne ákpakpa bóó Jus áma kuú mende yi amé abó ánómé ji, ájóó ne ji áké, “Gáré wáwálé wyε né mβε ushu Ἐσωω, néndé εsé dékaá nnó mende yina alú muú ayi apyέé gabo.”

²⁵ Ne mende yimbó ashúú εbwó meko aké, “Waá ji alú muú ayi apyέé gabo ah, waá apóó ah, genó gema εyigé me nkaá gélú nnó me mbó nlú amε nónómé ne nana ngéne mbaá.”

²⁶ Ne ágiú ji áké, “Apyέ nnó, ne wó? Apyε nno ne wó óló mangéné mbaá?”

²⁷ Ashúú εbwó meko aké, “Pó me mbó ngáré mé εnyú? Yémbó dékélégέ fó manwú, ulannó εnyú dékélégέ mámanwú? Ndófo εnyú ntó dékélégέ mambé ankwólé bií?”

²⁸ Ajóógé mbó, bóó bimbó áló manju ji mashyε mmyε, áké, “Wó ne ólú menkwólé wuú. Εsé délú ankwólé Mosis.

²⁹ Εsé dékaá nnó Ἐσωω ajóó nyá mejóó ne Mosis, ne ushuú mbaá menya muú yina atané εsé dekaá wó.”

³⁰ Mende yimbó aké, “Mechó εwé εgboó me mmyε. Εnyú déké dékaá fó mbaá ayi ji atané wó yémbó apyε me ngéné mbaá.

³¹ Dékaá nnó Ἐσωω awuú fó mmyεmenεné bóó abi ápyέé gabo, yémbó yéndémuú ayi ánogé Ἐσωω ne ápyέε unó bi Ἐσωω ákélege, Ἐσωω awuú mmyεmenεne jíi.

³² Tε mme áló délú danwú nnó muú fó ánené ámé muú ayi ábyενé ji amé nónómé.

33 Mende yina ábé dantáne mbaá Eσωω mβo γε genó ji apyέé wó.”

34 Ajóógé mβo, áshuú ji meko áké, “Abyέ wο ωwέ né mmu gabo. Ndé genó wο ókélege manleré esé?” Ajóógé mβo, áfyé ji ebé nnó ákpégé sé mmu εcha mmyεmenεne.

Bóo abi ágéne ne abi álá ágéné

35 Ne Jisωs awuúgé nnó afyé mende yimbο ebé, akelé ji agé, agii ji aké, “Nnó wο ωfyε metóó ne Maá Nte Mekwaá?”

36 Ne mende yimbο ashuú ji meko aké, “Ata, Maá Nte Mekwaá élé waá? Garé me mmfyé metóó ne ji.”

37 Jisωs ajóó ne ji aké, “Wο ωgé mé ji nana. Ji ne ajóógé mβo mejóó ne wο.”

38 Mende yimbο ajóó yé ne Jisωs aké, “Ata me mmfyé metóó ne wο”, ne anógé ji.

39 Ne Jisωs ajóó ne ji aké, “Me nchwó fa mme mampye gabo bωo agεne gbωgωnω, nnó bωó, abi álú ame nónómé ágéné mbaá ne nnó abi aferé nnó εbwó ágéne, abε ame nónómé.”

40 Ajóógé mβo, bωó ekwω Farasi abi álú εφέé, áwuú, agii ji aké, “Esé déferé nnó wο ωjóógé fó lé ne esé nnó délú ntó amé nónómé?”

41 Ne Jisωs ashuú εbwó meko aké, “Enyú débó dékámé nnó délú ame nónómé mβo abo ajóo fω nno enyu depye gabo wó. Te mbaá enyú déké dégéne, gabo nyú alá enyú mmyε.”

10

Mebame magəηme melóméló ne magəηme jii

1 Ngarege enyú wáwálé nnó, “Muú ayi akwəme mfaá gebame akpene né mmu gebamege

magōηme, álá koge né meno gebame alú menjo. Ελά πό mβó fó wó, alú muú yi afóge unó bóó.

² Ne muú yi akogé né meno gebame akpe né mmu gebamege magōηme alú mβóó magōηme yimbó.

³ Mebame meno gebame ánénégé ji meno gebame, ji akpe né mmu, ne magōηme awuú meko wuú. Ne ji akuú magōηme jíí né mabó ne ase áji afé dafye.

⁴ Ne aségé magōηme jíí ako atanege dafye, ji ajye mβe áji akwólege ji meso, néndé ákáge meko wuú.

⁵ Yémbó áji akwólege fó menkéé, áboó lé ji boó nénde ákáge fó meko wuú.”

⁶ Jisós ató ebwó nekané mejóó eníné na, yémbó, ebwó ákáge fó geno eyige ji agarege ebwó.

⁷ Ne Jisós ama ajóó aké, “Me ngarege enyú wáwálé nnó me ne nlú meno gebamege magōηme.

⁸ Ne bóó ako abi abóó mβe achwóó ne me, álú lé anjo, ne bóó abi afóge unó bóó fóge, magōηme awuú fó ebwó.

⁹ Me ne nlú meno gebame, yéndémuú ayi akoógé eta wa ne akpe né mmu, Esōwó aferege nye ji né efwyale gabo. Ne akpene nye mmu atanege dafye agene yéndégenó eyi gelií ji.

¹⁰ Menjo achwóó lé nnó ajo unó, awá bóó ne áchó unó, yémbó me nchwóó lé nnó mmpye bóó abó genhwá abe gbene né mati mako.

¹¹ “Me nlú membame magōηme melóméló. Membame magōηme melóméló achyege geme jíí gétúgé magōηme jíí.

¹² Muú usege apó fó membamé magōηme, muú áwyaá magōηme, ndere elúmbó, gébégé agege

mekwala aké achwóó, aboó alyaá magoḡme, mekwala afwené áji álá tyátyá.

¹³ Muú yimbó, aboó alyaá magoḡme yimbó néndé ji alú lé muú usege, abóó f́ó gébé ne áji wó.

¹⁴ Me nlú membame magoḡme melóméló, me nkágé magoḡme ya ne magoḡme ya ntó ákágé me.

¹⁵ Wyε ndere Nte wa akaa me, me ntó nkaa ji. Me nchyege gεme ya gétúgé magoḡme ya.

¹⁶ Ne nwya magoḡme ayifó, ayi álá ṕó né geluage ayina, mbó mansε áji ncho ne ayina. Áji ntó áwuú nyε meko wa, ne mpyε nyε áji áβε ekwó magoḡme εma ne áβεé nyε ne membame ama.

¹⁷ “Ula bi nte wa agboó ne me úlú nnó nchyege gεme ya nnó áwá gétúgé bóó ba ne nnó kwyakwya me mma mbó geji.

¹⁸ Yé muú ayi akágé wa me apó, yémbó me mbóó ne nchyege gεme ya nnó awá. Ne me nwyáá uto manchyε gεme ya nnó áwá ne nwya ntó uto mamma mbó genwá ya. Ge geno εyige Nte wa agare me mbó”

¹⁹ Jisós ajógé mbó, bóó Jus ábó ufere ucháuca.

²⁰ Abifó ajógé áké, “Melo nchyε achyege Jisós εfwyale ne amée gebwóó, déwúgé ji.”

²¹ Ne abifó ntó ajógé áké, “Muú ayi melo nchyε achyεgé ji εfwyale ajógé f́ó ufóó unó bina. Nnó muú ayi meló nchyε achyεgé ji εfwyale, akaáge apyéé ntó muú amε nónómé agεne mbaá?”

Bóó Jus áshyá Jisós

²² Ne gébégé bóó Jus ányéé epáá εwe εbwó átéé ndere áfyεε εcha upε né amu Éswóó, Jisós abó alu né Jerosale. Gébé εyigémbó nebá nelu.

23 Ndere Ji alú né dachi εcha υπε Εσωω, akene né agbá ayi akuú nnó agba Solomun.

24 Bóó Jus áchwó nò ji né mme, ágií ji áké, “Wò ɔlyagé mbò εsé né mmu dembyò nnó? Mbógé wò ɔlú Muú yi Εσωω akweré ji elá gefwa gare εse gbòηnò.”

25 Ne Jisòs ashuú εbwó meko aké, “Me mbò ngare me εnyú, yémbò εnyú dékame ne me wò. Utóó εbi mempyéé né mabò Nte wa, ubi ne ulerege gefóge muú ayi me nlú.

26 Yémbò εnyú dékamege néndé depò fò né gelu- age magòηme ya.

27 Magòηme ya, ákágé meko wa. Me nkágé áji ne áji ntó ákwòlege me.

28 Me nchyege áji γεηwá εyi gélagé byεé. Áji ánome fò mme detu ne yé muú ayi ákágé fòó áji né amu ya ápó.

29 Néndé Nte wa muú áfyéé me áji né amu, aηea geme apwò bóó ako, ne yé muú ayi ákágé fòó aji né amu Nte wa ápó.

30 Me ne nte wa Εσωω delu muú ama.”

31 Jisòs ajógé mbò, bóó Jus ama ábò mataá nnó áto ji áwá.

32 Ne Jisòs ajóó ne εbwó aké, “Me mpye gejamégé utóó ulúúl ébi Nte wa achyéé me utó nnó mpye, εnyú degε. Né εbi ndé ne εnyú dékelege manto me ne mataá?”

33 Bóó Jus bimbo áshuú ji meko aké, “Ερòfò gétúgé utóó ulúúl ébi wò ɔpyéé ne εse detome wò ne mataá. Elé gétúgé wò ɔbyaá Εσωω. wò ɔlú lé mekwaá, yémbò ɔse geme jyéé nnó wò ɔlú Εσωω.”

34 Ne Jisòs ajóó ne εbwó aké, “Pò nnó asa né mmu ηwe Εσωω nnó, ‘Me nke εnyú delu bò εσωω?’

35 Eɛe dékaá nnó mekomejɔ́ Ɛsɔwɔ akwɔrégé fɔ́. Ne mbɔ́gé Ɛsɔwɔ akú bɔ́ɔ́ abi ji achyéé ebwɔ́ mekomejɔ́ nnó álú bɔ́ Ɛsɔwɔ.

36 Ɛpyembɔ́ nnó ne me muú Ɛsɔwɔ ajyaá atɔme fa mme, njɔ́gé nnó nlú Maá Ɛsɔwɔ, enyú déké me mbyaá Ɛsɔwɔ?

37 Mbɔ́gé me mpyéé fɔ́ utɔ́ɔ́ ebi Nte wa achyéé me nnó mpyege, dékamegé fɔ́ ne me.

38 Ne mbɔ́gé me mpye lé ubi, yé lé enyú déla dékame nnó genó eyigé me njɔ́gé gelú wáwálé wɔ́, kamegé ne utɔ́ɔ́ ebi me mpyéé. Dépyege mbɔ́, dégene nyé nnó me nlu muú ama ne Nte wa, ne Nte alu muú ama ne me.”

39 Ajɔ́gé mbɔ́, bɔ́ɔ́ Jus bimbɔ́ ama amua mampye ji, yémbɔ́ aloó ebwɔ́ né amu.

40 Achyaá afe né egbe ebéé Jodan ewefɔ́ mbaá ayi Jɔn abɔ́ awyage nya bɔ́ɔ́ manaá Ɛsɔwɔ, ajwɔlege ewú.

41 Ne gejaméagé bɔ́ɔ́ ákwɔle ji, ájɔ́gé ne ate áké, “Jɔn apye yé ufélekpa fɔ́ wɔ́, yémbɔ́ yéndégenó eyigé ji ajɔ́ atome ne mende yina gelú wáwálé.”

42 Ɛféé ne gejaméagé bɔ́ɔ́ áfyéé metɔ́ɔ́ ne Jisɔs.

11

Negboné Lasarɔs

1 Gébégé fɔ́, mende fɔ́ abɔ́ ameeé, akuú ji nnó Lasarɔs. Ji alu muú Betani. Betani ele melɔ́ Mɛri ebwɔ́ ne meɲmo wuú Mata.

2 Elé Mɛri yina ne abɔ́ ágbelé nya lamenda né uka Ata, atile ne mejwe wuú. Ji ne meɲmo wuú Lasarɔs abɔ́ ameeé.

³ Gétúgέ Lasarṓs ameeé, aḡme bíí átó meko mbaá Jisṓs aké, “Ata mejeé wyéé ayi ṓgboó ne ji dṓó ameeé.”

⁴ Jisṓs awúgέ meko ayi alṓó ji, aké, “Nemeé ενινέ Lasarṓs ameeé mbṓ, nepó fṓ ενι netene ji aló nelú ele nnó, bṓó áφεge Maá Εṣṓwṓ nnó ηγο Εṣṓwṓ akwṓ. Getu εyigembo bṓó áφεge nyε Maá Εṣṓwṓ.”

⁵ Jisṓs agboó ne Mata, ne meḡmo wuu Mεri ne Lasarṓs.

⁶ awuge nnó Lasarṓs ameeé ama bele né melṓ ewé ji abṓ alú wyéé ndṓ epea.

⁷ Ne ndṓ yimbṓ epea εκόgέ, ajṓó ne baá utṓó bíí aké, “Déma déjyε né gebage mewaá Judiya.”

⁸ Baá utṓó bíí ájṓó ne ji aké, “Ménleré elú dambele ayi bṓó bimbo áké áto wṓ ne mataá áwá, ne wṓ ṓkelege nnó déma dékeré ewú?”

⁹ Ajṓgέ mbṓ, Jisṓs ashuú ebwṓ meko né nekanémejṓó aké. “Yéndé bíí uwyaá nchwanekε εfyánéεpeá ne utuú ugi, wa mbṓ fṓ wṓ? Bṓó áké ákene ne bíí gbṓó, ákparege fṓ nekwe néndé ágene mbaá.

¹⁰ Yémbṓ bṓó abi akene ne utuú ákparege nekwe néndé geḡgbṓ gepṓ.”

¹¹ Ajṓgέ mbṓ, aké ne ebwṓ, “Meḡme se Lasarṓs akwe gejya, yémbṓ me njyε ewú nnó pyε ji apeé gejya.”

¹² Ajṓgέ mbṓ, baá utṓó bíí aké ne ji, “Ata mbṓgέ abelé gejya ebyennó alé atóó.”

¹³ Jisṓs abṓ agarege mbṓ lé ebwṓ negbone Lasarṓs, yémbṓ ebwṓ áfere nnó ajṓgέ mbṓ lé mechṓ gejya εyigémbṓ.

¹⁴ Jisṓs agare yé ebwṓ gbṓgṓnṓ aké, “Lasarṓs agbo.

15 Ne metṓs egṓs me gétúgḗ nyú nnó me mbó mpó fṓ ewú ne ji. Genó eyigé mēpye nye, gepye nye enyú défyéé metṓs ne me chánéné. Kwilege mme déjye dége ji.”

16 Ajógé mbṓ, Tṓmasi maá gefa, ajṓs ne ate baá utṓs aké, “Kwilege déjye, yé ebe lé negbo, degbo ne ji”.

Jisṓs afyéé aḡme Lasarṓs metṓs

17 Jisṓs akwonege né melṓ Bḗtani, age nnó anií Lasarṓs né mmu eba ntaá ale me ndṓ eni.

18 Nekene Bḗtani ne Jerosalḗ nelú genóge ḡkpa neke epea.

19 Ne gejamégé bṓs Jus áfé manjwye Mata ebwṓ ne Meri mmye gétúgḗ negbone menḡmo bwṓ.

20 Mata awúgḗ nnó Jisṓs achwṓs, atane ajye bane ji, Meri álá ji né mmu gepú.

21 Mata ábánégé Jisṓs ajṓs ne Ji aké, “Ata mbṓgé wṓ ṓbṓ ṓbe fa, mbṓ menḡmó wa agboó wṓ.”

22 Yémbṓ, yé ebe elé nana, nkaá nnó, yéndégenó eyigé wṓ ṓgigé Eṓwṓ, achyege wṓ geji.

23 Ne Jisṓs ajṓs ne ji aké, “Menḡmó wye akwilege nye né negbo.”

24 Ne Mata aké, “Nkaá nnó akerege nye meso né genwá gébégé bṓs áké ákwilege nye né negbo né bií bi kwyakwya.”

25 Ajógé mbṓ, Jisṓs aké, “Me ne mbwyege bṓs ákwilege né negbo, ne me ne nchyege bṓs genwá. Yéndémuú ayi áfyéé metṓs ne me, yé agbo akerege né genwá.

26 Ne yéndémuú ayi alú mebe, áfyéé metṓs ne me ágboó fṓ, Mata ṓkamé nnó elé wáwálé?”

27 Mata aké, “Eh Ata nkamé, nnó wə ne ɔ́lú Muú yi Eɔwə akweré ji elá gefwa, Maá Eɔwə ayi ábɔ́ manchwə fa mme.”

Jisəs asə manse

28 Mata ajóǵé mbɔ, ajyε kú meŋmo wuú Mɛri ajóǵé ne ji bibi aké, “Ménlɛré achwɔ, akɛlege mangɛ wɔ.”

29 Mɛri awúǵé mbɔ, akwilé mme wáwá, ajyε bane Jisəs.

30 Jisəs abɔ alú dankwəne yé né melɔ, alú wyε né mbaá ayi Mata abané ji.

31 Ne bɔ́ǵ Jus abi alú né mmu gepúge negbo áfyéé Mɛri metɔ́ǵ né negbone meŋmo wuú, ágege ndere Mɛri akwilé ka wáwá átane dafyε, ebwɔ́ ntó ákwilé ákwəle ji, néndé áfere nnó ji ajyεé mbɔ lé né menome meŋmo wuú Lasarəs manli negbo.

32 Mɛri akwənege, age Jisəs, akwe ji né uka aké, “Ata wə ɔ́bɔ ɔ́be fa, mbɔ meŋmo wa abó agboó wɔ.”

33 Jisəs áǵéǵé ndere Mɛri álíli chonchó ne bɔ́ǵ Jus abi ákwəlege ji, ɛta ji mmu ne meshwε akwɔ́ ji metɔ́ǵ.

34 Agíí ebwɔ́ aké, “Enyú dénií ji éfó?”

Ashuú ji meko aké, “Ata, chwɔ́ ge mbaá wuú.”

35 Jisəs asə manse.

36 Bɔ́ǵ Jus bimɔ, áǵéǵé mbɔ, áké, “E é, gege ndere ji abɔ́ǵ gejeé ne Lasarəs.”

37 Yémbɔ abifɔ́ áǵóǵé áké, “Nnó ji muú apyεé muú amɛ nónómé agɛne, abó akáǵé pyε fɔ́ nnó Lasarəs agboge?”

Jisəs ape Lasarəs né negbo

38 Ne nchye ama anywəne Jisəs né mmu, afé né menome. Menome ewémbɔ, elú lé embu ebá ntaá, agbe ewú ne ntaá.

39 Jisṣ aké, “Ferege ntaá eniné mbṵ né meno menome.”

Mata meṅme Lasarṵ ashuú ji meko aké, “Ata, agbo mbṵ ale fina ndṵ eni, gébé eyi, gebe gebogebo geja gepwṵ amu.”

40 Ne Jisṣ ajṵṵ ne ji aké, “Mata, pṵ me ngaré na wṵ nnó ḍfyege metṵṵ ne Eṣṵwṵ, ḍgeṅe nyṅ genó eyigé utó ba upyṅṅ?”

41 Aférégé ntaá eniné mbṵ, Jisṣ abwṅṅ ame ape mfaá anemmyṅ aké, “Nte wa, ntame wṵ néndé ṵwú mmyṅmenṅṅe ya.

42 Nkaá nnó wṵ ṵwuú mmyṅmenṅṅe ya yéndégébé. Yémbṵ, njṵṵ mbṵ gétúgé bṵṵ abi álú fa, nnó ebwṵ ákamé nnó wṵ ne ṵtṵme me.”

43 Anerege manjṵṵ mbṵ, anyá ne meko metometo aké, “Lasarṵ táné chwṵ fa.”

44 Tenétṅṅé yimbṵ, Lasarṵ atane dafyṅ, uka bíí ne amu, úlú wyṅ wṅwṅ né mmu uba mandée ebíí áni ji né mmyṅ chonchó ne ushu. Ne Jisṣ aké, “Kaáge ji ajyṅṅ.”

Ajṵṵ geju manwá Jisṣ

(Mat 26:1-5; Mak 14:1, 2; Luk 22:1, 2)

45 Ne gejamégé bṵṵ Jus abi ábṵ álú efṅṅ áchwṵṵ áchwṅṅ Meri mmyṅṅ, ágṅṅṅ ndere Jisṣ apyṅṅ Lasarṵ apeé né negbo, áfyṅṅ matṵṵ ne Jisṣ.

46 Yémbṵ, abifṵ ájyṅ gare bṵṵ Farasi fṵ genó eyigé Jisṣ apyṅṅ.

47 Ne anṵ ba ampyṅṅ upṅ Eṣṵwṵ ne ekwṵ bṵṵ Farasi fṵ, ákú ujwṵlé, áchomé né eso ájṵṵ aké, “Nana esé dépyṅmbṵ nnó? Mende yina apyṅṅ mbṵ ufélekpa ufṵṵ ufṵṵ ajyṅṅṅ.

48 Mbɔgé délyage ji nnó ajoyé mbe mampye ubi, melo meko efyéé nye metɔ́ ne ji, ne bɔ́ Rom áchwɔ chɔ nye echa upe se chonchó ne melo.” *

49 Ne muú bwɔ́ ama, ayi akamege Kaifas, ji ne alú etukpe ampye upe Esɔwɔ né ημε ενινé mbɔ. Ajɔ́ aké, “Enyú dékage yé genó kan̄ka,

50 dekaá fɔ́ nnó elú galógál eta nyú nnó muú ama agbo gétúgé bɔ́ ako epwɔ́ nnó melo meko énomé wɔ́?”

51 Mejɔ́ ewé Kaifas ajɔ́ mbɔ, etane fɔ́ jimɔ́ né metɔ́ wɔ́. Ndere ji alú etukpe ampyé upe Esɔwɔ né ημε ενινé mbɔ, Esɔwɔ apye nnó ji agare nnó Jisɔs abɔ magbo gétúgé melo meko.

52 Ne epɔ́fɔ́ gétúgé melo ewú ewú wɔ́, agbo ntó nnó apye bɔ́ Esɔwɔ abi álaá tyátyá né mme meko anywere akwe muú ama.

53 Elo né gébé eyigémbɔ, ákpakpa bɔ́ Jus asɔ mala ndere ápyé ne áwa Jisɔs.

54 Né getú eyigémbɔ, Jisɔs amáge ke sé gbɔηηɔ né géluage bɔ́ Jus. Alyaá Jerosale afé né maá melo fɔ́ ayi akuú nnó Efrem kwókwólé ne mashwɔne. Ewúmbɔ ne ji ne baá utɔ́ bíí ájwólége.

55 Ne gébége epaá bɔ́ Jus ewé ákuú nnó epaá koó upú elá kwókwólé, gejamége bɔ́ afé né Jerosale nnó akpome mmye ndere ebwɔ́ apye me gemege nnó epaá ewémbɔ ekwɔne.

56 Ne ndere ebwɔ́ anywere né mmu echa upe Esɔwɔ, ápele mbɔgé agene nye Jisɔs. Ajóge ne ate áké, “Enyú défere mbɔ nnó? Nnó ji achwɔ́ nye né epaá ewéna waá achwɔ́?”

---

* **11:48** Elú wáwálé nnó: Mbɔgé nnó bɔ́ Jus áfyége metɔ́ ne Jisɔs, Ji ámmye nye apwɔ́ bɔ́ Rom nnó bɔ́ Jus álaá mmyemmye bwɔ́.

⁵⁷ Gemεge nnό εpyεmbο εtukpe ampye υπε Εσωω ne εκwο bόό Farasi fο, άbό άchyeέ me meko nnό muύ ayi akaάge mbaά ayi Jisσs alú άgare, άjye apye ji.

12

Awad Jisσs mawee né meló Bétani

(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9)

¹ Επαά koό upú elάge ndo ekene, Jisσs afe né melo Bεtani melo ewé Lasarσs muύ Jisσs apye ji apeé né negbo ajwólεge.

² Εφεέ ne anene Jisσs ne menyεέ. Mata ne afaά menyεέ yimbο ne Lasarσs alú muύ ama né geluage bόό abi άjwole agiύ mmye né εκpόkpόgέle ne Jisσs.

³ Nδere άjwole mbο, Mεri akpa εκpómé maweeé Lamεnda ami majame ηka dόό, amo Jisσs né uka. Gepύ geko geka ne gebεge lamεnda, ne ase mejwe wuύ ati uka Jisσs. Maweeé amina malu mmye po. Akwyεέ mami ne genό eyigé akuύ nnό, “Nard.”

⁴ Ne Judas Iscarot, maά utόό Jisσs ama ayi abόό manchyeέ Jisσs mankwaά, agege geno eyi meri apyεmbο, aké,

⁵ “Mbο άkpoό maweeé lamεnda amina, άse gejamégé ηka, eyi epwόό ηka eyi muu akage pye né ηme άchyeέ mbaά ubyá bόό.”

⁶ Mejόό ewé Judas ajόό mbο na, epόfό nnό ji agboό ne ubyα bο, elé gétúgέ ji alú menjο ne ajόό mbο. Ji ne άbélege mekwa ηka baά utόό Jisσs. Ne gébε eyigé fο, ajoό ηka wyε.

⁷ Judas ajόgέ mbο, Jisσs aké, “Gόgέ ji abε nyame, ji apyémbο nnό me ngboge ániί me niίge.

⁸ Ubyá bɔ́ó úlú fa ne enyú yéndégébé, yémbɔ me mbéé nye fɔ́ ne enyú gébé geko.”

⁹ Ne gejamégé bɔ́ó Jus áwúgé nnó Jisɔs alú eféé né melo Betani, ákwɔle áfe ewú. Ajye nya fɔ́ mangé lé Jisɔs jimbií wó, áfe ntó nnó áge Lasarɔs muú Jisɔs apye ji apeé né negbo.

¹⁰ Nɔ́ere elúmbɔ, anɔ́ baá ampyeé ure Esɔwɔ asɔ mala nnó áwa Lasarɔs.

¹¹ néndé elé getú jíí ne gejame bɔ́ó Jus ályaá ebwó áfyéé metɔ́ ne Jisɔs.

Jisɔs akpe né Jerosale nkane mfwa

(Mat 21:1-9; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² Bií uyjage, gejamégé bɔ́ó abi áchwɔ́ó manyé epaá koó upú, áwú nnó Jisɔs achwɔ́ó né Jerosale.

¹³ Asɔ mammé, átane ájye bane ji meti. Awyále áké, “Matame mábé ne Esɔwɔ. Mejé ebé ne muú ayi achwɔ́ó né mabɔ́ Ata. Efó ebé ne Mfwa bɔ́ó Isrelí!”

¹⁴ Jisɔs agége maá géjuná, akwɔ́ ajwɔle né mfaá. Ne genó eyigé ábó ásamé né mmu ηwe Esɔwɔ getane wáwálé nnó,

¹⁵ “Enyú bɔ́ó Sayɔn défɔ́ge, gége mfwa nyú achwɔ́ó, ajwɔlé mbɔ́ né mfaá maá géjuná” *

¹⁶ Nɔ́ere Jisɔs akpene né Jerosale, baá utɔ́ bií ákaá fɔ́ nnó uno bi ábɔ́ ásame me né mmu ηwe Esɔwɔ úlú wawale wó. Yémbɔ gébége Jisɔs akwɔ́me ajyéé né mfaánebuú, ne ebwó atéé nnó abɔ́ asa né mmu ηwe Esɔwɔ nnó unó bina upyeé nye ne ji. Ne ápye ntó ubi ne ji.

---

* **12:15** Elú wáwálé nnó: ɔ́pege né Mat. 21:5 né nteé gebagé ηwe ɔ́gené ula Sayɔn.

17 Ne bɔ́ abí abɔ́ alú ne Jisɔ́s gébégé jí apyε Lasarɔ́s apeé né negbo, akpa gegare eyigémbɔ́, ájyεé ne gejí.

18 Genó eyigé na ne gepyε gejaméagé bɔ́ abí ájyεé bane Jisɔ́s né meti gétúgé áwuú gepɔ́ge ufélekpa ebi jí apyεé.

19 Ne ekwɔ́ bɔ́ Farasi, ájógé ne atε aké, “Yε mekpo ne ula εsé dégene fɔ́ né mechɔ́ ewe desɔ́ mbɔ́ mala manwa Jisɔ́s. Gegé, gemεge melɔ́ geko gela kwɔ́le elé jí.”

Jisɔ́s abɔ́ mbε agare negbo níí

20 Né geluage bɔ́ abí ájyε né Jerosalε manogé εsɔ́wɔ́ gébégé epaá koó upú, ne abí ákú εbwɔ́ nnó bɔ́ Grek álú wyε.

21 Bɔ́ Grek bina áchwɔ́ mbaá Filip muú melɔ́ Betsada né gebage mewaá Galilí, ájɔ́ ne jí aké, “Ata εsé dékelege mange Jisɔ́s.”

22 Filip awúgé mbɔ́, ajyε gare Andru, ne εbwɔ́ ne Andru ájyε gare Jisɔ́s.

23 Ne Jisɔ́s ashúú εbwɔ́ meko aké, “Gébé gekwane eyigé bɔ́ ágene nyε nnó Maá Ntε Mekwaá apwɔ́ amu.

24 Me ngarege enyú wáwálé nnó nyine nchi nelaá wyε nyine nchi nemaá, mbɔ́gé muú alá apeé níní né mme degbo wɔ́. Negboge ne nechíí nefyε gejame amε nchi.

25 Muú ayi asele geɲwá jíí nnó geɲéá gemε dɔ́, geɲwá jíí genóme nyε mme detu. Ne muú ayi asele nnó geɲwá jíí geɲéá fɔ́ gemε né mme yina wɔ́, abεé nyε ne geɲwá eyi gélágé byé.

26 Mbɔ́gé muú akεlege mampyεge utɔ́ ba, abɔ́ mankwɔ́le me. Ne yéndé mbaá ayi me mbεε, muú

utóó wa ntó abeé wyéé ne me. Ne yéndémuú ayi apógé me mampye utóó ba, Nte wa anoge nye ji.

27 “Nana ufere ba ulú uyaá uyaá. Ewena njoge mbó nnó? Nnene mbó elé mmye nnó, ‘Nte wa aféré me né efwyale ewé echwóó mbó me né mbe waá?’ Ngba, nne fí mbó, néndé ula bi me nchwóó fa mme ulú nnó nge efwyale ewéna.

28 Nte wa, pye bóó ákaá nnó wó òpwó amu.”

Ajógé mbó, meko fí atane né mfaánebuú aké, “Me mpye mé bóó akaá nnó me mpwó amu, ne mmage pye wyembó.”

29 Ne gejamégé bóó abi átene efeé, áwúgé meko yimbó, abifó aké, elé nemfe, abifó aké, elé ekiénné Esówa ne ejóó mejóó ne Jisós.

30 Ne Jisós ajóó ne ebwó aké, “Meko ayi déwuú mbó alú lé né galógáló nyú, epófó awa.

31 Nana, gébé eyigé Esówa apyéé bóó mme ákpe né unóó mpa gekwone, gébé gekwone eyigé ábuú danchómeló mfwa bóó mme,

32 né geluoge gefwa jíí. Ne abwége me né mbaá gekwa, njame nye bóó ako achwó eta wa.”

33 Jisós ajóó mbó, manlere gefoge negbo eniné ji agboó nye.

34 Ne bóó bimbó, ájóó aké, “ñwe mabe Esówa agare ese nnó Muú yi Esówa akweré ji elá gefwa, abe mebe te kwyakwyaá, epyémbó nnó ne wó òke ábó mambwye Maá Nte Mekwaá né mfaá gekwa, waá álú Maá Nte Mekwaá yimbó?”

35 Jisós ashuú ebwó meko aké, “Gengbó gelú gegenege eta nyú né mboó gébé, kége nana ndere gengbó gelú gegenege nnó ékágé gemua gewere

enyú. Muú ayi akene né gemua ákágé fó mbaá ayi ji ajoyé.

³⁶ Fyége metóó ne muú ayi achyegé genjbo nana ayi ji alú ne enyú, nnó debe bós abi achyegé genjbo. Jisós ajógé mbó, alyaá ebwó ajoye bií.”

Bós Jus áshyá wye shyá mamfyε matóó ne Jisós

³⁷ Ne yé lé Jisós apye gejamégé ufóó ufélekpá ebwó ágené, áfyéé fó matóó ne ji wó.

³⁸ Epyembó nnó genó eyigé Asaya muú ekpave Esowó abó ajóó getane wáwálé. Asaya abó ajóó nya aké, “Ata, ndé muú ákamé ne mekomejóó ayi esé dégare. Ne ndé muú ayi Ata alere ji gefoge utó bi ji awyaá?”

³⁹ Ula bi ebwó álá ákame nya ne mekomejóó yimbó wó, ulú wye ndere, Asaya muú ekpave Esowó abó ajóó nya nnó Esowó aké,

⁴⁰ “Ngilége ebwó amε nnó ékágé ágene unó ne amε, ne mpye bwó ánea matóó nnó ékágé ebwó ákaá genó eyigé mekomejóó yimbó ágaré. Esowó aké, ‘Me mpye mbó nnó ékágé ebwó áti meso ne gabo bwó, áchwó eta wá nnó me mfere ebwó né efwyale’.”

⁴¹ Asaya ajóó mejóó ewéna ato ne Jisós, néndé ji abó age mε nnó Jisós abéé nye muú ayi apwóó amu.

⁴² Ne yé elé gejamégé bós alú abi ála áfyéé fó matóó ne Jisós wó, abifo áfyε, yé ákpakpa bós Jus abifo áfyé ntó metóó ne Jisós, yémbó álerege fó gbogónó nnó áfyéé metóó ne ji gétúgé áfóó nnó álerege, bós Farasi ábuú nye ebwó né echa mmyemenene.

⁴³ Néndé ebwó ágbóó lé nnó akwaá áfεge ebwó ápwó nnó Esowó ne afεge ebwó.

Mekomejɔ́ ayi Jisɔs agare ne asɔ́ nyε mpa bɔ́

⁴⁴ Ne Jisɔs ajɔ́ kenke, aké, “Yéndémuú ayi áfyéé metɔ́ ne me, áfyé fɔ́ metɔ́ ne me mbí wɔ́, afyé ntó ne muú yi atɔme me.

⁴⁵ Muú agεgé me, εbyennó agε ntó muú ayi atɔme me.

⁴⁶ Me nchwɔ́ ndere muú yi alεrege genɓɔ mbaá bɔ́ mme, nnó ékágé bɔ́ abi áfyéé metɔ́ ne me álá kenékéné éké muú ayi alú mmu gemua.

⁴⁷ Mbɔ́gé muú awúgé mekomejɔ́ ayi me ngare ne álá apyéé fɔ́ genó εyigé me nké ji apyé wɔ́, me njógé fɔ́ nnó ji akwe mpa, néndé me nchwɔ́ fɔ́ fa mensɔ́ mpá bɔ́ mme wɔ́ nchwɔ́ lé mamfere εbwɔ́ né εfwyale gabo.

⁴⁸ Muú yi ashyaá nnó ji ákágé me, ne álá apyé genó εyigé me njɔ́, genó εyi gesɔ́ mpa wuú gelú wyéé. Ne genó εyi gesɔ́ mpá wuú né bí bi kwyak-wya, élé mekomejɔ́ wa ayi ngare.

⁴⁹ Nende Me njógé fɔ́ né uto ba. Nte wa muú atɔme me agare me genó εyi me njógé ne ndere me mbɔ́ manjɔ́.

⁵⁰ Ne nkaá nnó genó εyigé ji aké me ngare gechwɔ́ ne genwá εyi gélágé byé. Né getú εyigémbɔ́, me njógé lé genó εyigé Nte wa agare me nnó njɔ́.”

13

Jisɔs ashwɔne uka baá utɔ́ bi

¹ Wyε ndere epaá koó upú elaá kwókwólé Jisɔs akaá nnó gébé εyigé ji alyagé mme yina nnó akere meso mbaá Nte wuú gekwɔne. Ne élé ji abɔ́ gejeé ne bɔ́ bí abi alú fa mme, alere εbwɔ́ gefɔ́ εyigé ji abɔ́ gejeé ne εbwɔ́.

² Ne ndere Jisṓs ajwṓle anyeé menyéé ne baá utṓó bií ne nkwale, danchomeló anyú me metṓó maá utṓó Jisṓs ayi ama nnó achyeé Jisṓs maṅkwaá. Akuú maá utṓó yimbṓ nnó Judas Iscarot, maá Simun.

³ Jisṓs akaá nnó Nte wuú Eṣṓwṓ afye ji yéndégenó né amu. Akaá ntó nnó ji abṓ atane mbaá Eṣṓwṓ ne ji akerege meso mbaá Eṣṓwṓ.

⁴ Ndere álú ányé menyé, Jisṓs akwile téné, afeé nku yi mfaa abelé. Ani agbogbo né gebwe.

⁵ Afane manaá né mmu geku, abṓ manshwṓne uka baá utṓó bií, ne atile ubi ne agbogbo ayi ji aníí né gebwe.

⁶ Akwṓnégé mbaá Simun Pita, Simun agíí ji aké, “Ata ṓkelege manshwṓne me uka?”

⁷ Ne Jisṓs ashuú ji meko aké, “Genó eyigé me mpye mbṓ, enyú dékage fṓ ula nana, meso gébé dékage nye.”

⁸ Ajógémbṓ, Pita aké, “Ngba, wṓ ṓbṓ fṓ manshwṓne uka eba wṓ.”

Ne Jisṓs aké ne Pita, “Mbṓgé me nlá nshwṓne wṓ wṓ, ṓchome fṓ mbwa ne me.”

⁹ Ajógé mbṓ Simun Pita aké, “Ata ṓshwṓnege fṓ lé uka ba ubiubi, shwṓne ntó amu ya chonchó ne mekpṓ wa.”

¹⁰ Jisṓs aké, “Muú yi awṓó me manaá ábṓ mashwṓne lé uka bií ubiubi néndé menyammye wuú alu me pópó. Ne enyú délu me pópó, yémbṓ enyú ako fṓ wṓ.”

¹¹ Jisṓs ajṓó mbṓ, ji akaá me muú ayi achyege nye ji maṅkwaá, ṅkaawu ne ji aké, “Enyú ako depṓ fṓ pópó.”

¹² Ne ji anerege manshwṓne uka baá utṓó bií, abṓ nku wuú afye, akere ajwṓle ká. Agíí ebwṓ

aké, “Enyú dékaá ulaá genó eyigé mempye mbə né enyú?”

13 “Enyú dékuú me menlere ne Ata. Enyú délu cho mankuú me mbə, néndé ge muú ayi me nlu mbə.

14 Ne mbəgé me, Ata ne menlere enyú, nshwəne enyú uka, enyú ntó debə manshwənege uka ate.

15 Me nlere enyú genó eyigé debəó mampyege nnó dépyege geji ne ate ndere me mpyeé ne enyú.

16 Me ngaregé enyú wáwálé nnó, maá utóó ajeáge fə geme apwə nte wuú. Yé maá déntóó ntó ajeáge fə geme apwə muú ayi átəme ji.

17 Nana ayi enyú dékaá unó bina, déké dépyeé ubi, débéé ne metóó megəmegə.

18 Me njógé mbə, ntome fə ne enyú ako. Me nkaá ufóó bəó abi me njyaá. Yémbə mpye mbə nnó genó eyigé ásame né mmu ηwe Esəwə gétané wawale. Ása wyε nno, ‘Muu yi esé ne ji déchome ebwə menyéé, abwəlé atene ummye ne me’

19 Me ngarege enyú genó eyigé na nana gemege nnó gepye. Ne gébégé gepyege, enyú dekamege nyε nnó, ‘Me Nlu gefəge Muú ayi Me Nké Me Nlu.’

20 Me ngarege enyú wáwálé nnó yéndemuú ayi asele muú dentóó wa ne metóó megómégó, ebyennó ase mbə lé me mbəó. Ne muú ayi asele me, ase mbə lé Esəwə muú átəme me.”

*Jisəs abə mbε agare nnó áchyεge nyε ji mankwaá
(Mat 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)*

21 Jisəs ajógé unó bina, metóó esə ji, agare gbəgəno aké, “Me ngarege enyú wáwálé, muú nyú ama achyεge nyε me mankwaá.”

22 Ajógé mbò baá utóó bíí alá meno mekpò fuú άρε atε ne amε ne amε. Akágé yé muú ayí jì ajóó atome ne jì.

23 Ne maá utóó ama, ayí Jisós agboó ne jì, agíí mmyε né εκpokpogele kwókwólé ne uwyaá Jisós.

24 Ne Simun Pita anyú meno aké, ne jì “Gíí Jisós muú ayí jì ajóó mbò atome ne jì.”

25 Ndere maá utóó yimbò, ajwòle agíí kwókwólé ne uwyaá Jisós, akò gemε agíí Jisós aké, “Ata waá achyεge nyε wò mankwaá?”

26 Jisós ashuú jì meko aké, “ele muú ayí me nyuale bréd yina né mmu akpánkpa nchyεge jì. Jisós ajóge mbò abò gekpóge bréd, anyuá né mmu akpánkpa achyε Judas Iscarot, maá Simun.”

27 Tenétené ayí Judas asεle gekpóge bréd eyigémbò, danchòmeló anyú jì metóó. Ne Jisós ajóó ne Judas aké, “Genó eyigé wò òkelege mampyε, pyε geji wáwá.”

28 Né geluage bóó abi ajwòle agíí né εκpokpogele, yε muú ama ayí akaá ulaá mejóó ewé Jisós ajóó mbò ne Judas apò.

29 Ne elé Judas ne ábélege mekwa ηka bwó. Baá utóó abifò áfere nnó Jisós ajóó mbò lé nnó Judas ajyε ána unó ebifò ebi ebwó ákelege. Ela epò mbò wó, ndòfò Jisós ajóó mbò lé nnó Judas ajyε achyε genó gefò mbaá ubya bóó.

30 Ne Judas asεge gekpóge bréd eyigé Jisós achyε jì, atane afé. Gébé eyigémbò utuú ugi mε.

Ébe meke

31 Judas atanεge ajyεge, Jisós aké, “Nana bóó agεne nyε ndere Maá Nte Mekwaá apwóó amu. Ne jì apyε nyε bóó agε ndere Esòwò apwóó amu.

³² Ne mbɔ́gɛ Maá Nte Mekwaá apyɛ́é bɔ́ɔ agɛ ndɛrɛ Ɛsɔwɔ apwɔ amu, Ɛsɔwɔ ntó apyɛ́é nyɛ bɔ́ɔ ágɛ́ ndɛrɛ Maá Nte Mekwaá apwɔ́ɔ amu, ne achɔ́ɔ sé gɛ́bɛ́.

³³ Baá ba, me mbelege sé ne enyú dɔ́ɔ, enyú dékɛlege nyɛ me, ne wyɛ ndɛrɛ me mbɔ ngare ákpakpa bɔ́ɔ Jus, mbɔntó ne ngarege enyú nana nnó, ‘Mbaá ayi me nyjɛ enyú dékage chwɔ́ fɔ́ wyɛ́é.’

³⁴ Ajó́gɛ mbɔ, aké, nana nchyege enyú ɛbɛ ɛwé meké, “Bɔ́ɔgɛ gejeé ne atɛ. Ndɛrɛ me ngboó ne enyú mbɔntó ne enyú debɔ́ɔ mangboge ne atɛ.

³⁵ Ne mbɔ́gɛ deké débɔ́ɔ gejeé ne atɛ, yéndemuú ákágɛ nyɛ nnó enyú délu baá utɔ́ ba.”

Jisɔs agaré ndɛrɛ Pita áshyáa nyɛ ji

(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ Ne Simun Pita agíí ji aké, “Ata, wɔ ɔjyɛ ɛfɔ́?”

Jisɔs aké, “Mbaá ayi me nyjɛ ɔkágɛ kwɔle me nana, yémbɔ ɔkwɔlege nyɛ me meso gɛ́bɛ́.”

³⁷ Pita agíí ji aké, “Ata ulannó ne me nla nkágɛ kwɔle fɔ́ wɔ nana? Me nkpome mmyɛ mangbó gétú jyɛ́é.”

³⁸ Ne Jisɔs ashúú Pita meko aké, “Pita nnó ɔkpome mmyɛ magbo gétú ya? Gɔ me ngare wɔ wáwálé nnó gemɛ nnó menɔ mekwɔ akú, wɔ ɔshyáa nyɛ mánáne aléé nnó wɔ ɔkágɛ me.”

14

Jisɔs ne alerege meti ɛwé ejyɛ́é mbaá nte wuu

¹ “Dekamege fɔ́ mesome ɛbɛ enyú né metɔ́ɔ. Fyɛgɛ́ metɔ́ɔ ne Ɛsɔwɔ, fyɛgɛ́ ntó metɔ́ɔ ne me.

² Baá upú alú gejame né gepúge Nte wa; mbɔgé abe dampɔ mbɔ, mbɔ me ngare fɔ enyú mbɔ wó. Me njye kwyéé melú mbele enyú.

³ Nnerege mankwyéé melú ewémbɔ, nkerege, nchwó nse enyú nnó mbaá ayi me mbeé enyú ntó débε wyéé.

⁴ Enyú dékaá meti ewé ejyεé né mbaá yi me njyεé.”

⁵ Ne Tɔmasi ajóó ne Jisɔs aké, “Ata ese dékaá yé mbaá yi wɔ ɔjyεé wó, epyεmbɔ nnó ne dékaá meti ewé ejyε wyéé?”

⁶ Jisɔs ashúú ji meko aké, “Me ne nlú meti ewú. Me ne ngarege bɔó wáwálé. Ne me ne nchyege genhá. Yé muú fɔ ákágé chwó fɔ mbaá Nte wa mbɔgé alá akoó eta wa wɔ.

⁷ Mbɔgé enyú débɔ dékaá me chánéné, mbɔ debɔ dékaá ntó nte wa. Manló nana déjyεgé mbe, dékaá me ji ne degε me ji.”

⁸ Ne Filip aké, “Ata lere esé Nte wyε awu, nnó mató akwene ese mmu.”

⁹ Jisɔs ashúú ji meko aké, “Mbɔ te me nlú mbɔ fana ne enyú, delú dankaá me Filip? Yéndémuú yi agene me, ebyennó age ntó Nte wa. Waá ulannó wɔ ɔké me nlere enyú Nte wa?

¹⁰ Enyú dékame fɔ nnó me ncho mmyε ne Nte, ne Nte wa ntó acho mmyε ne me wɔ? Depɔ etire me njógé mbɔ, detanege fɔ me mbɔó né metóó, élé Nte wa mmu áchomé mmyε ne me ne apyεé utóó bíí.

¹¹ Kamege ne me nnó genó eyigé me ngarege enyú gelú wáwálé nnó me ncho mmyε ne Nte wa ne Nte wa ntó acho mmyε ne me. Ne mbɔgé ewéna elá ekwane enyú metóó wɔ, kamege nnó elú wáwálé gétúgé ufélekpa ebi me mpyεé.

12 Me ngarege enyú wáwálé nnó, yéndémuú ayi áfyéé metáó ne me, apyéé ntó unó bi me mpyéé mbó. Yé ebe lé ebi unéa upwó ebi, apyé nyé néndé me nnyé mbaá Nte wa.

13 Ne yéndégenó eyigé enyú dégigé né mabó ma, mpye geji nnó metáó egó Nte wa gétú ya.

14 Ndere elúmbó, mbógé dégige yéndégenó né mabó ma, mpyéé geji.

Jisás anyémeno mantó Mendoó Ukpea

15 “Mbógé enyú dégbóo ne me, belege mabe ya.

16 Dépyege mbó, me nnene nyé mmye mbaá Nte wa, ne ji atóme nyé enyú muú majyéé ayifó, ayi abe nyé ne enyú te kwyakwya.

17 Muú majye yimbó elé Mendoó Ukpea muú alerege enyú wáwálé ayi Esowó. Bóo mme akamege fó ne ji néndé agene fó ji ne akage ji. Yémbó enyú dékage ji, néndé ji ajwólege ne enyú ne alú enyú né mmye.

18 Njyége, nlyage fó enyú gelame, nmáge kere nchwó eta nyú.

19 Ela gachyéé bóo mme amage ge sé me. Enyú ne dégene nyé me. Ne te ndere me nwyaá genwá, enyú ntó debéé nyé ne genwá.

20 Bíí bimbó ukwónege, enyú dékage nyé nnó mencho mmye ne Nte, Nte wa acho mmye ne me, ne me ntó ncho mmye ne enyú.

21 Yéndémuú ayi awúgé mabe ya abelégé áji, ji yimbó ne abóó gejeé ne me, Nte wa ntó abóó gejeé ne ji. Me ntó mbóó nyé gejeé ne ji, ne me mbóó nlerage nyé gemé ya etaá wuú.”

22 Ne Judas (ayi ála pó fó Judas Iscarot) ajóó ne Jisós aké, “Ata nde gepyεε wó ðlerege gemε jyε lé eta sé, ayi ðla ðlerege fó ntó mbaá bóó mme meko?”

23 Jisós ashuú ji meko aké, “Muú ayi abóó gejeé ne me, apyε geno εyigé me ngarege, Nte wa gboó nye ne ji. Ne εsé ne Nte wa déchwó bane nye ji déjwólé ne ji mbaá ama.

24 Muú yi ála agboó ne me, apyε fó geno εyigé me ngarege. Ne unó bi εnyú déwuú mbó utane fó membóó né metóó wó, utane lé mbaá nte wa muú atóme me.

25 “Me ngare mbó εnyú unó bina nana yi me nlú ne εnyú.

26 Yémbó Nte wa atóme nye Menchyéé majyéé né mabó ma. Menchyéé majyéé yimbó élé Mendoó Ukpea achwógé alerege nye εnyú unó uko ne atéé nye εnyú yéndégenó εyigé me ngare εnyú.

27 “Ndere me njyε nchyεge εnyú nesó, ne nesó na ne me nchyεge εnyú. Me nchyεge fó εnyú nesó na nkane bóó mme achyεge genó. Dekamégé fó matóó achyεge εnyú εfwyale, ne debεge fó ntó ne εfó.

28 Ényú dewú nkane me nké, ‘Me nlyage εnyú. Yémbó nmage kere nye nchwó eta nyú.’ Éβεge nnó εnyú débóó gejeé ne me, mbó débεé ne metóó megómégó élé me njyéé mbaá Nte wa muú ahea gemε apwóó me.

29 Me mbó me mbε ngare εnyú unó bina gemεge nnó ubi upyεge, nnó meso gébé, upyεge εnyú dekame nnó unó bi me njóó úlú wáwálé.

30 Me mpó sé ne gejamégé gébé manjóó mejóó ne εnyú néndé mfwa bóó mme alé chwó. Ji apó fó ne εshyε apwó me.

³¹ Yémbɔ me mpyéé lé genó eyigé Nte wa agare me nnó mpye, nnó bɔ́ mme akaá nnó me mbɔ́ gejeé ne Nte wa.

“Kwilege mme déjyegé.”

15

Genage umpome ne mata jii

¹ “Me ne nlú genage vin geji ambɔ́, ne Nte wa ne alú muú ayi áchérege geji. *

² Yéndé eta ewé etome ne me, mbɔ́gé elá ewome fɔ́ umpome, ji asɔ́ ewuú afome mme, ne yéndé eta ewé ewome umpome, ji akwyege ewú nnó ewome gejamégé umpome.

³ Mekomejɔ́ ayi me ngare enyú apye enyú dela me pópó eké eta genɔ́ eyigé akwyéé.

⁴ Chogé wyé mmye ne me, me nchome mmye ne enyú. Eta genɔ́ ékágé wɔ́ fɔ́ umpome mbɔ́gé elá cho mmye ne mbyɔ́ genɔ́ geji mbɔ́ wɔ́. Wyembɔ́ ntó ne enyú déla dekáge pye genó gefɔ́ mbɔ́gé dela decho mmye ne me wɔ́.

⁵ “Me ne nlú genɔ́ eyigémbɔ́, enyú ntó ne delú mata jii. Muú achogé mmye ne me, ne me ntó nchoge mmye ne ji, ji ne apye nyé gejamégé unó néndé me nla mpɔ́ enyú dékage pye fɔ́ yé genó.

⁶ Ne muú alá cho mmye ne me wɔ́, alú eké eta genɔ́ ewé ásogé afomege éwánese egbo. Ufɔ́ mata unɔ́ yina anywerege áji áfyé né mewé, ásɔ́.

⁷ Mbɔ́gé enyú déchogé wyé mmye ne me, ne deké débelege mekomejɔ́ wa né matɔ́ nyú, yéndégenó

---

* **15:1** Elú wáwálé nnó: Né ukwene ñwe menomenyéé, Esɔ́wɔ́ abó amége bɔ́ Isrèli nkane mekɔ́ vin ewé ji áchérege. Jisɔ́s jimbɔ́ ntó ájɔ́ nnó ji ne alu genɔ́ge vin yimbɔ́ nana.

εϋι enyú degige nno Nte wa apye, geji ne ji apyé eta nyu.

⁸ Enyú deké dépye gejamégé unó ulóúl Nte wa abéé ne ηγω. Ne ewéna elerege nnó enyú delu baá utó ba.

⁹ Ndere Nte wa abóó gejeé ne me, mbóntó ne me mbóó gejeé ne enyú. Bógé wye gejeé ne ate wye ndere me mbóó ne enyú.

¹⁰ Mbógé enyú deké depye genó eyige me njóó, me mbóó nye gejeé ne enyú wye ndere Nte wa abóó gejeé ne me gétúgé mpyeé genó eyigé ji aklege.

¹¹ Me ngaré enyú unó bina nnó enyú débε ne metóó megómegó wye ndere me nwyaa. Ne nnó metóó megómegó nyú εja epwó amu.

¹² Gεgé genó eyigé me nkelege nnó enyú dépyege na: Bógé gejeé ne ate wye ndere me mbóó ne enyú.

¹³ Gejeé eyigé cha gepó, eyigé muú alerege, εϋi gepwóó gejeé eyigé muú ágbóó gétúgé ajeé bíí.

¹⁴ Enyú débεé ajeé ba mbógé dépye unó bi me ngaré enyú.

¹⁵ Me mmagé kú se enyú nnó baá défwε néndé maá défwε ákágé f� genó eyigé nte wuú apyeé. Me nkuú enyú ajeé ba néndé yéndégenó eyigé Nte wa agare me, geji ne me nto ngare enyú.

¹⁶ Enyú f� wó déjyaá me wó, elé me ne njyaá enyú ne ntóme enyú nnó dépyegé unó ulóúl ne nnó unó bimbo ubéé te kwyakwya. Ne yéndégenó εϋi enyú dégige Nte wa né mabó ma achyεge enyú geji.

¹⁷ Gεge ye mma ngare enyú nnó bóge gejeé ne ate.

Bóó mme ápaá baá utóó Jisós

¹⁸ “Mbógé bóó mme apaá enyú, kaáge nnó abó me mbe apa me me ne alé pa enyú.

19 Enyú debə débé bə́s mme, mbə́ bə́s mme agboó ne enyú eké até bə́s mme. Ne enyú depə́ néndé me njya enyú né geluage bə́s mme, getu eyigémbə́ ne bə́s mme apaá enyú.

20 Tege genó eyigé me ngare enyú nnó, ‘Maá défwε aneage f́ gemε apwə́ nte wuú.’ Te ndere ebwó achyε me εfwyale, áchyεge nyε ntó enyú εfwyale. Ne ebwó abə́ awú mekomejə́s wa mbə́ áwuú ntó awe nyú.

21 Ebwó apyε nyε unó bina uko eta nyú gétúgέ enyú délu bə́s ba. Néndé ebwó ákágé f́ muú yi atə́me me.

22 Me mbε danchwó gare ebwó mekomejə́s, mbə́ akwe fə́ mpa wó, yémbə́ nana yi ngare ebwə́ mekomejə́s εsə́wə́, ye meti εwe áboó gabo bwó εpósé

23 Ne yéndemuú yi apaá me, εbyennó apaá ntó Nte wa.

24 Me mbε dampyε ukpεkpe unó né metə́s metə́s bwó, ebwó age wó, εbi yé muú f́ álá alú dampyε, mbə́ εsə́wə́ agarege nyε f́ ebwó nnó ápyε gabo ákwe mpa. Yé ndere ebwó ágene unó bi me mpyε, ápaá me chonchó ne Nte wa.

25 Unó bina ubə́ mampyε nnó, genó eyigé asame né mmu ηwe εsə́wə́ gebe wáwálé. Asa wyε nnó, ‘Ebwó ápaá me ula pó.’

26 “Menchyéé majyεé achwə́s, ji alú Mendoó Ukpεa muú alεrege wáwálé yi εsə́wə́. Me ntə́me nyε ji atane mbaá Nte wa, achwə́gέ agarege nyε enyú muú yi me nlú.

27 Enyú ntó dégarege nyε bə́s muú yi me nlú néndé delu ne me te ula uló.

16

¹ “Me ngare me enyú unó bina nnó ékágé deja mmye meso.

² Abuú nye enyú né macha mmyemenene. Ne gébé gechwóó eyigé yéndemuú yi awáne enyú aferege nnó ji apyembó elé utóó Esòwó.

³ Apye nye unó bina ne enyú néndé ákágé Nte wa, yé me ntó ákágé.

⁴ Me mbó mbe ngare enyú nnó gébé eyigémbó gekwónége enyú détege nnó me mbó ngare me enyú nnó unó bina upyéé nye.

Utóó bi Mendoó Ukpea epyéé

“Me mbó ngare enyú unó bina mbembe wó, néndé me mbó nlú ne enyú.

⁵ Ne nana me nkerege meso mbaá muú yi atome me, yémbó yé muú nyú yi agige mme nnó, “Ojye efó?” Apó.

⁶ Ne gétúgé me ngare enyú unó bina, matóó nyú alá meshwemeshwe.

⁷ Yémbó ngarege enyú wáwálé. Elú elé né galógáló awe nyú nnó me nnye, néndé me nla nnye wó menchyéé majyéé achwóó fó eta nyú. Yémbó me nnyege ntome nye ji achwó eta nyú.

⁸ Achwógé apyéé nye bóó mme akaá nnó ufere bwó né gabo ayi ebwó apyéé úlú gye. Apye nye ebwó akaá nnó ufere bwó né ndere muú abeé cho né mbe ushu Esòwó úlú gyeé, ne apye nye ntó ebwó akaá nnó uféré bwó né ndere Esòwó ásóó nye mpa úlú gyeé.

⁹ Né egbe ewé gabo, ebwó alú gyeé néndé áfyéé fó metóó ne me wó.

¹⁰ Né egbe ewé mambe cho né mbe ushu Esòwó, apye nye ebwó akaá nnó me nlú cho néndé me

nkerege meso mbaá Nte wa ne enyú demage ge nye se me.

¹¹ Né εgbε εwé mpa ayi Εσωω άσώ, apye nye bós mme akaá nnó alu gyεé né gefós eyigé άσώ mpa wa, néndé danchomeló mfwa bós mme akwe me mpa.

¹² “Me nlú wyaá gejamégé unó mangare enyú, yémbó enyú dékage gbare nye fó matós gétúgέ ubi.

¹³ Yémbó gébégέ Mendoó Ukpea muú alerege wáwálé achwóge, apye nye enyú dékaá wáwálé meko. Agarege nye fó unó bi utanege ji metós, genó eyigé ji awúgέ geji ne ji ágarege. Ne apyεé nye enyú dékaá unó bi upyεé nye meso gébé.

¹⁴ Ji apyε nye me mbó ηgó néndé genó eyi getanegenegé me metós geji ne ji asele agarege enyú.

¹⁵ Yéndé genó eyigé Nte wa awyaá élé εya, getú eyigémbó ne me nké genó eyi gelú me metós geji ne ji agarege nye enyú.

Mesome nyu ela nye lé nechóchó

¹⁶ “Elá gachyεé enyú demage ge sé me, ne emage wyaá sé ntó ndós enyú degene nye me.”

¹⁷ Ajógé mbó, baá utós bií abifó aló mangigé ate aké, “Ajós aké, ‘Ela gachyε enyú degene sé me,’ ne ama aké, ‘Emage wyaá se ntó dós enyú dégene nye me’, ula utene mbó nno? ne ulaa me njye mbaá nte wa.

¹⁸ Ulaá ela gachyεé utene mbó nnó? Εsé dekágé fó genó eyigé ji ajógé mbó.”

¹⁹ Nδere εbwó áferege mbó, Jisós akaá me nnó εbwó akεlege mangií ji ulaá mejós εwé ji ajós mbó. Ajós ne εbwó aké, “Enyú degige mbó élé ate ulaá mejós εwé me njós nnó, ‘ela gachyεé enyú demage ge sé me ne nnó emage wyaá sé ntó dós enyú dégene nye me?’

20 Me ngarege enyú wáwálé nnó enyú delilí nyε desɔ́ manse gétúgέ unó bi upye nyε. Ne bɔ́ mme ábεé ne nechóchó, Enyú debεé ne masome né matɔ́, yémbɔ masome nyú abwɔlege nyε nechóchó.

21 Nebyεé neke nemmyε mendée, unε ugyalege ji néndé gébé eyigé ji awuú ubale gekwɔne. Ne abyεgέ me maá, amage te se ubale, abεé elé ne nechóchó nnó ji agbεé muú ama fa mme.

22 Wyεmbɔ ntó ne elú ne enyú. Nana enyú delú ne masome né matɔ́, yémbɔ me mmage γε nyε enyú, ne enyú debεé nyε ne nechóchó né matɔ́. Ne yé muú ayi akágé fere gefɔ nechóchó eniné na né matɔ́ nyú ápó.

23 Bii bi mbɔ ukwɔnege, demage gii se me ye mechɔ f́. Me ngarege enyú wáwálé nnó, yéndégenó eyi degige nte wa né mabɔ ma, achyεge enyú geji.

24 Kpaá te gébé eyigé na, enyú delu dangii yé genó gefɔ né mabɔ ma. Gige achyεge nyε enyú, ne nechóchó nyú nejame nyε kpaá nepwó.

25 “Me ngare enyú unó bina né makamejɔ́, yémbɔ gébé gechwɔ́ nyε eyigé me nla ngarege sé enyú depɔ́ né makamejɔ́. Me ngarege nyε enyú uno bi utome ne Nte wa gbɔgɔnɔ.

26 Gébé eyigémbɔ gekwɔnege enyú degige nyε Nte wa unó né mabɔ ma. Me njɔ́ mbɔ f́ nnó ngige nyε Nte wa genó gefɔ gétúgέ nyú ẃ.

27 Néndé Nte wa jimɔ́ abɔ gejeé ne enyú gétúgέ enyú debɔ́ gejeé ne me, ne dékame nnó me ntane mbaá Esɔwɔ.

28 Wáwálé me ntane mbaá Nte wa nchwɔ́ fa mme. Nana me lé nlyáá mme nkerege meso mbaá Nte wa.”

29 Ajógé mbɔ, baá utɔɔ bií aké, “Nana wɔ ɔlé jɔɔ yé mejɔɔ gbɔgɔnɔ, ɔjógé sé né makamejɔɔ.

30 Esé dékaá nana nnó wɔ ɔkaá unó uko, wɔ ɔkage ye ebe lé unó bi bɔɔ awyaa né metɔɔ mangii wɔ. Ewéna epye esé dékamé nnó wɔ ɔtane mbaá Esɔwɔ.”

31 Ne Jisɔs ashuú ebwɔ meko aké, “Pó enyú dékamé ne me, naná?

32 Gébé gechwɔɔ nyɛ, ne géfii me eyigé enyú ako délaá nyɛ tyátyá, yéndémuú nyú abɔɔ nyɛ meti gepú jii, délyaá membií. Yémbɔ me mpɔ fɔ me mbií, Nte wa alú ne me.

33 Me ngare enyú unó bina nnó enyu delii mmyɛ ne me debe ne nesɔ. Bɔɔ mme apyɛ nyɛ enyú degɛ efwyale yémbɔ gbarege matɔɔ nyú néndé mmyɛ me mpwɔ bɔɔ mme.”

17

Jisɔs anemmyɛ mbaá Nte wuu nno apyɛ ji abɔ ngɔ

1 Jisɔs anerege manjɔɔ unó bina, abwɛé ame apɛ né mfaánebuú, anemmyɛ aké, “Nte wa gébé gekwɔne pyɛ me maá wyɛé mbɔ ngɔ nnó me ntó mpyɛ wɔ ɔbe ne enoge.

2 Wɔ ɔchyéé me uto bi upwɔ bɔɔ ako nnó me nchyéé genwá eyi gélagé byé mbaá bɔɔ ako abi wɔ ɔchyéé me.

3 Genwá eyi gélagé byé gelu nnó ebwɔ akaá élé wɔ mbií muú ɔlu Esɔwɔ ayi wáwálé, ne me Jisɔs Kras muú wɔ ɔtame fa mme.

4 Mpyɛ wɔ ɔbɔ enógé fa né mme, gétúge me nɛre mampyɛ utɔɔ bi wɔ ɔchyéé me nnó mpyɛ.

5 Nte wa, pyɛ me mbe ne enóge né mbe ushu wyɛ nana, gefógé enógé ewé me mbɔ nwyá nya gébégé nlú ne wɔ, gemɛge nnó mme áɔ.

Jisəs anemmye mbađ nte wuu gétúgé bađ utóó bií

⁶ “Me mpye bəó abi wəó jyaá fa mme əchyéé me akaá wə. Abó álú bəó byéé, wə əchyéé me ebwó ne ebwə ábele mekomejəó wyéé.

⁷ Ne nana ebwə ákaá nnó ufoó unó uko bi wə əchyéé me utane eta wyé.

⁸ Ngare ebwó mekomejəó ayi wə əchyéé me, áse ji amu apea ne ákaá wáwálé nnó me ntane eta wyéé ne ákame nnó wə ne ətəme me.

⁹ “Nnənemmye gétúgé ebwó. Nnəne fə mmye gétúgé bəó mme, nnəne lé gétúgé bəó abi wə əchyéé me, néndé álú bəó byéé.

¹⁰ Yéndé genó eyi nwyaa élé ejyéé ne yéndégenó eyi wə əwyaá, ele eya. Ne ele bəó bina ne apyéé me mbəó enógé.

¹¹ Mbéé sé fa mme, yémbə ebwó alú fa mme. Nchwəó eta wyéé Nte wa, Muú Ukpea, nnənemmye nnó wə əbame ebwó né uto mabə mmyéé, ami wə əchyéé me, nnó əpye ebwó ábé muú ama ndere esé ne wə delu muú ama.

¹² Gébégé nlú ne ebwó, mbáme ebwó né utó mabə ami wə əchyéé me. Mbá ebwó chánéné, ne yé muú bwó ama anó mme detu wó ekose muú ayi abə alú me nnó anome mme detu nnó genó eyigé ásame né mekomejəó wyéé gebe wáwálé.

¹³ “Ne nana me nlé chwəó eta wyéé. Ne njógé unó bina ndere me nlú fa mme, nnó mpye ebwó abe ne nechóchə gbəne wyé ndere me nwyaa nechóchə gbəne.

¹⁴ Me ngare ebwó mekomejəó wyéé ne bəó mme apaá ebwó néndé ebwó ápəfə mbwa ama ne bəó mme wyé ndere me nlá pə fə mbwa ama ne bəó mme.

15 Me nnene fɔ mmye nnó wɔ ɔfere ebwɔ fa mme. Nnene lé nnó wɔ ɔbame ebwɔ ékágé ebwɔ akpe né amu muú nchye.

16 Ebwɔ apɔ́ fɔ mbwa ama ne bɔ́ mme wye ndere me nlá pɔ́ fɔ mbwa ama ne bɔ́ mme.

17 Pye ebwɔ áchyeé gemége bwɔ wáwálé eta wye. Ne wáwálé yimbɔ́ elé mekomejɔ́ wyeé.

18 Ndere wɔ ɔtame me fa né mme, mbɔntó ne me ntame ebwɔ.

19 Me nchye geme ya mampye utɔ́ byéé. Me mpye mbɔ́ gétúgé bwɔ́, nnó ebwɔ́ ntó áchyeé gemége bwɔ́ wáwálé mampye utɔ́ byéé.

Jisɔs anemmye mbaad Nte wuu gétúgé bɔ́ abi ámáge fyé nyé metɔ́ ne ji

20 “Me nnene fɔ mmye gétúgé baá utɔ́ baá bina ebwɔ́ bwɔ́, nnene ntó gétúgé bɔ́ abi áfyé nyé metɔ́ ne me elé áwuú mekomejɔ́ wye ayi baá utɔ́ ba ágarege nyé.

21 Me nnemmye nnó wɔ ɔpyé ebwɔ́ ako abe muú ama, wye ndere wɔ Nte wa ɔlu muú ama ne me, me ntó nlu muú ama ne wɔ. Pye ebwɔ́ abe muú ama ne esé nnó, bɔ́ mme ákamé nnó wɔ ne ɔtame me.

22 Enógé ewé wɔ ɔchyeé me, ewú ntó ne me nchyeé ebwɔ́. Mpye mbɔ́ nnó ebwɔ́ abe muú ama wye ndere esé ne wɔ delú muú ama.

23 Me nlu muú ama ne ebwɔ́, wɔ ntó ɔlu muú ama ne me. Dépye mbɔ́ nnó ebwɔ́ ntó abe muú ama cháńéné. Ndere elúmbɔ́ bɔ́ mme ákágé nyé nnó wɔ ne ɔtame me, ne ákágé nyé ntó nnó wɔ ɔbɔ́ gejeé ne ebwɔ́ wye ndere wɔ ɔbɔ́ gejeé ne me.

24 “Nte wa, nkелеge ntó nnó bɔ́ abi wɔ ɔchyeé me, ábe ne me né mbaá yi me mbéé nyé, nnó ágé ntó

enógé wa. Wò òchyéé me enógé ewéna gétúgé gejeé eyigé wò òbòó ne me gemege nnó mme alò.

²⁵ “Èh, Nte wa muú olú cho, wáwálé, bòó mme ákágé fò wò, yémbò me nkágé wò. Ne bòó bina, abi wò òchyéé me ákaá ntó nnó wò ne òtòme me.

²⁶ Me mpye ebwó ákaá wò, ne mpye nye wye ebwó ákágé wò yéndégébé nnó gejeé eyigé wò òbòó ne me òbò ntó ne ebwó ne nnó me mbe muú ama ne ebwó.”

18

Apye Jisòs

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

¹ Jisòs anerege mmyemenene, ji ne baá utòó bíí ályaaá melu ewémbò, achyaá genkò eyigé akuú nnó Kidròn ajye kpe mmu maá mekòó fò.

² Ne Judas muú achyege nye Jisòs mankwaá abò akaá ntó melu ewémbò néndé ebwó abò áchómege me wye.

³ Ndere elúmbò, ji ase ekwò bòó bee ne ambame echa upe Esòwò abi anòó baá ámpyeeé upe Esòwò ne Farasi átòme áchwò né maá mekòó yimbò. Gébégé ájyeeé ákpomé mmye ne unó ummye, alweé desá ne bò akpògéfo.

⁴ Ne elé Jisòs akaá me yéndégenó eyigé ápye nye ne ji, ake mmye afíí ebwó, agíí ebwó aké, “Ènyú dékelege ndé muú?”

⁵ Ashuú ji meko aké, “Dékelege Jisòs muú Nasaret.”

Ji aké, “Me ne nlu ji.” Judas muú achyeeé Jisòs mankwaá alú ntó eféé tené ne ebwó.

⁶ Jisòs ajógé ne ebwó nnó, “Me ne nlu ji,” ája mmye meso ákwe mme gbaram.

⁷ Ne ama agíí ebwó aké, “Enyú déke dékelege wa?” Aké, “Dékelege Jisós muú Nasaret.”

⁸ Aké, “Pó me ngare enyú nnó me ne nlu ji? Ne mbógé nnó élé me ne enyú dékelege, lyage bós bina ájye.

⁹ Ajós mbó nnó meko ayi ji abó ajóó ábé wáwálé. Ji abó ajóó aké, Nte yé muú ama ayi anome mme detú né geluage bós abi óchyéé me ápó.”

¹⁰ Ne Simun Pita ajú yé aparanja ayi ji awyaá, asó etu ewé egbé ebwónyé ewé memfwé etukpe ámpyéé upé Esòwó. Mabó memfwé yimbó makamege Malkós.

¹¹ Pita apyegé mbó, Jisós ajóó ne ji aké, “Shwóré aparanja wye yimbó né mmu mekó, wó ókelege fó nnó me nge efwyale ndere nte wa ake nge?”

Afè ne Jisós mbaá Anas

¹² Ndere elúmbó, muú kpaá bós bee ne bós bee bíi chonchó ne ambame écha upé Esòwó apyé Jisós awe ji amu.

¹³ Ase ji ábó mbe afé né mbaá Anas nte Mendée Kaifas. Kaifas yina ne alú étúkpe ampye upé Esòwó né ñme eniné mbó.

¹⁴ Elé Kaifas yina ntó ne abó achyéé nya bós Jus majyéé nnó, “Elú galógáló nnó muú ama agbo gétúgé bós ako.”

Pita ashya nnó akaá gé fò Jisós

(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ Simun Pita ebwó ne maá utóó Jisós yifó ama akwòle Jisós meso. Etukpe ampye upé Esòwó akaá maá utóó yimbó chánéné, getu eyigémbó ályaá maá utóó yimbó akpe ne Jisós né mmu dachi etukpe ampyeé upéé Esòwó,

16 Pita álá né dafye. Ndere Pita atene né dafye, maá utó ayi etukpe ampye ure Esowó akaá ji, ayye bane meso mendée ayi alú menombi gébame, ajóó mejóó ne ji ne meso mendée yimbó alyaá Pita akpe muu.

17 Meso mendée yimbó né meno gebame agii Pita aké, “Nnó wó ɔpófó maá utó ama né geluage baá utó Jisós?”

Pita ashúú ji meko aké, “Eeh, me mpó.”

18 Gébé eyigémbó ntó gefwene gemmyéé, baá défwé ne ambame dachi etukpe ásené mewé né dafye átene áwyaá. Pita ntó abó alú ne ebwó áwyaá mewé.

Jisós akpe unós mpa

(*Mat 26:57-66; Mak 14:53-65; Luk 22:54, 55, 63-71*)

19 Etukpe egii Jisós depó etiré détóme ne baá utó bíí ne unó bi ji álérege.

20 Jisós ashúú ji meko aké, “Me njógé me mejóó gbógónó mbaá bóó ako. Me nlerege unó yéndégébé né mmu macha mmyemenene ne echa ure Esowó mbaá ayi bóó Jus ako áchómege. Yé genó gefó eyigé me njóó bibí gepó.

21 Ulannó wó ɔgigé me bó nkwe bina? Gií élé bóó abi awuú genó eyigé me ngare ebwó, neńdé ákaá uno bi me njóó.”

22 Jisós ajógé mbó, membame dachi etukpe ayi alu fií ado ji né ushu. Agii ji aké, “Mbó ne wó ɔbóó manshuú etukpe meko?”

23 Jisós ashúú ji meko aké, “Mbógé mechó ewé me njóó elú gyéé, gare gabo ayi me njóó. Ne mbógé elú cho, ulannó wó ɔdoó me.”

24 Εφεέ ne Anas atome yé Jisṓs wyε amuu wewe mbaá Kaifas etukpe ampye upe Εσωω.

Pita ama ashya Jisṓs manáne epea ne elé

25 Ndere epyembṓ, Pita abṓ alú né dafye tené awyaá mewε. Agií ji aké, “Nnó wṓ ntó ṓpó fṓ maá utṓ ama né geluage baá utṓ Jisṓs?” Pita ashya aké, “Eeh me mpó”.

26 Maá defwe etukpe ampye upeé Εσωω ama ayi alú menme muú ayi Pita asṓ ji etu, agií Pita aké, “Nnó me nge fṓ wṓ né mmu maá mekṓṓ ne mende yimbṓ wṓ?”

27 Pita ama ashya wyε shyá. Wyε né gébé eyigémbṓ menṓ mekwṓ akú kṓkṓgṓlṓkṓṓ.

Afé ne Jisṓs mbaá Palet

(Mat 27:1, 2, 11-14; Mak 15:1; Luk 23:1, 2)

28 Bií uyyagé ne dondo gemua mme ákpakpa bṓṓ Jus ase yé Jisṓs né gepúge Kaifas afé ne ji né εcha gṓmena bṓṓ Rom. Εbwṓ ambṓṓ akpe wyε wṓ. Apye mbṓ nnó ékágé εbwṓ ábé ne deba né mbe ushu Εσωω néndé akεlege manyé epaá koó upú.

29 Ndere elúmbṓ Palet muú alú ngṓmena atané, aké ne εbwṓ, “enyú deké mende yina apye nnó?”

30 Εbwṓ ashuu ji meko aké, “Mbṓgé mende yina apṓ muú mebo fṓ wṓ, mbṓ εsé defye fṓ ji né amu jyε wṓ.”

31 Palet aké ne εbwṓ, “Sege ji enyú ambṓṓ depa mpa wuu ndere εbe nyú ejṓṓ.” Ákpakpa bṓṓ Jus ashuu ji meko aké, “Ebé nyu bṓṓ Rom ekamege fṓ nnó εsé desṓ mpa nnó áwá muú.”

32 Genó eyigé εbwṓ ajṓṓ gepye nnó genó eyigé Jisṓs abṓ ajṓṓ atome ne gefṓgé negbo eniné ji agboṓ nyε getane wáwálé.

33 Ne Palet akere meso né mmu εcha, mfwa akú Jisɔs agiú ji aké, “Wɔ ne ɔlú mfwa bɔ́ Jis?”

34 Jisɔs aké, “Wɔ mbɔ́ ne ɔfere mbɔ́, waá nnó bɔ́ fɔ ne agare wɔ mmu ayi me nlú?”

35 Palet ashuuú ji meko aké, “Me, ɔfere nnó me nlú muú Jus? Elé bɔ́ bye ne anɔ́ baá ampye ure Eɔwɔ ne afye wó ne amu ya. Ndé mechɔ wɔ ɔpyéé?”

36 Ne Jisɔs ashuuú ji meko aké, “Gefwa ya gepɔ́ fɔ eyigé bɔ́ mme. Mbɔge gebó gebε eyigé bɔ́ mme, mbɔ́ baá defwe ba ammye nnó ékágé me nkpe né ámu bɔ́ Jus, yémbɔ́ gefwa ya getane mbaá yicha.”

37 Ndere ji ajɔ́ mbɔ́ Palet aké ne ji, “Mmyéké wɔ ɔlú mfwa?” Ne Jisɔs ashuuú ji meko aké, “Wɔ ɔlú cho manjɔ́ nnó menlú mfwa. Ge ula bi ábyené me mbɔ́, ne getu eyigémbɔ́ ne nchwó fa mme nno ngáre bɔ́ wáwálé. Ne yéndémuú ayi agboó ne wáwálé, awuú mekomejɔ́ wa.”

38 Ne Palet agiú ji aké, “Wáwálé elé ndé?” Agige mbɔ́ ama akere meso né dafye, mbaá bɔ́ Jis aké, “Me nge fɔ gabo ayi mende yina apyéé wó.

39 Yémbɔ́ gepɔ́ge nyú gelú nno, yéndé ηme gébégé epaá koó upu me mbɔ́ mamferé muú denɔ́ ama ndere enyú dékelege. Ndere elúmbɔ́ nnó enyú dékelege nnó mferé Mfwa bɔ́ Jis?”

40 Palet ajógé mbɔ́, εbwó ákalé ne meko metometo, áké, “ɔferege fɔ mende yina fere elé Barabas.” Barabas abɔ́ alú mmu ayi achyεge εfwyale né melɔ́.

19

*Bɔ́ bee ájwyagé Jisɔs
(Mat 27:27-31; Mak 15:16-20)*

1 Palet achyεε Jisṵs nnó, átule ji ne getó.

2 Ne bṵó bee áto εla εwé εlú meshíí áfaá Jisṵs né mekpo, áfyε ji nkúu megéle né mmyε eke mfwa.

3 Ajwyage ji aké, “Geṵwá gétyεé getyεé gebe ne wṵ Mfwa bṵó Jus” ne ádo ji ukpe kpe né ushu.

4 Palet ama akere achwṵ ajṵó ne bṵó bimbo aké, “Nana me nchwṵ ne ji né mbe ushu nyu yémbṵ kaáge nnó me nge fṵ gabo ayi ji apyεé wṵ.”

5 Jisṵs atane né dafyε ne εla εwé εlú meshíí meshíí né mekpo ne nkúu megéle né mmyε. Ne Palet ajṵó ne bṵó bimbo aké, “Gεgé mende yimbṵ na.”

6 Anṵó baá ampyε upε εsṵwṵ ne ambame εcha upε agege Jisṵs, alṵ makale ne meko metometo aké, “Áwṵ ji né gekwa, áwṵ ji né gekwa.” Ajṵgé mbṵ,

Palet ajṵó ne εbwṵ aké, “Enyú ambṵó sege ji dewṵ né gekwa, néndé me nge fṵ gabo ayi ji apyεé wṵ.”

7 Yémbṵ bṵó Jus atome wyε εshyε ajṵgé aké, “Ese déwya εbe εwé εjṵó nnó ji abṵ magbo. Néndé ji aké alú Maá εsṵwṵ.”

8 Palet awúgé mechṵ εwéna, εfṵ ekwṵ ji metṵó dṵó.

9 Akere meso né mmu εcha wuú, ama agíí Jisṵs aké, “Wṵ otane εfṵ?”

Yémbṵ Jisṵs ashuú ji meko wṵ.

10 Ne Palet ajṵó ne Jisṵs aké, “Wṵ ukelege fṵ manjṵó mejṵó ne me? Wṵ okáá fṵ nnó me nwyaá utó manlyáá wṵ ojyε ne nwyaá uto manwṵ wṵ né gekwa wṵ?”

11 Jisṵs ashuú ji meko aké, “Wṵ ópṵfṵ ne utó mampyε me genó mbṵgé uto bimbo ulá utane fṵ né mfaánebuú wṵ. Ne getu εyigémbṵ muú ayi afyεé me né amu nyú, gabo awuú aṵεa apwṵó.”

12 Palet awúgɛ mbɔ, abɔ akɛle meti nnó ályaá Jisɔs ajyɛɛ́ yémbɔ bɔ́ Jɔs akalege aké, “Mbɔgɛ́ wɔ ɔlyage mende yina, ebyennó wɔ ɔpó fɔ́ mejeé Sɛsa. Yéndémuú ayi asele gemɛ jíi nnó alú mfwa ebyennó akalege mankare gefwa ne mfwa Sɛsa mfwa Rom.”

13 Ne Palet awúgɛ mejɔ́ ɛwéna, ase Jisɔs afɛ ne ji né dafye. Jimbɔ́ ajwɔlé né geluɔge mpa né mbaá ayi ákuú nnó, “Melu Mataá.” (Né Híbru ákuú mbaá yimbɔ́ nnó “Gabata”.)

14 Bií bimbɔ́ úlú élé bií bi bɔ́ Jɔs akpomege mmye manyé epaá kóó upu. Ne metɔ́ ɛwɔmese, Palet ajɔ́ ne ɛbwɔ́ aké, “Gége Mfwa nyú na.”

15 Yémbɔ́ ɛbwɔ́ ákálé aké cho ne ji ɛwú, cho ne ji ɛwú, awɔ́ ji né gekwa. Ne Palet ama gií ɛbwɔ́ aké, “Dékelege me nwɔ́ mfwa nyú né gekwa?” Anɔ́ baá ampye upɛ ɛsɔwɔ́, aké, “Esé depɔ́ sé ne mfwa yicha ɛkosé Sɛsa wɔ́”.

16 Ne kwyakwyaá, Palet achyɛɛ́ yé Jisɔs né amu bwɔ́ nnó áwɔ́ ji né gekwa. Bɔ́ bee ásé Jisɔs áfé ne ji.

Awɔ́ Jisɔs né gekwa

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

17 Jisɔs jimbɔ́ ne akpane gekwa jíi afé né melú ɛwé ákuú nnó, “Melú Ũɛkókó makpo.” (Bɔ́ Híbru ákuú ntó melu ɛwémbɔ́ nnó “Golgota.”)

18 Elé né melu ɛwéna ne awɔ́me Jisɔs né gekwa. Awɔ́ ntó anjo makpo apea né ebi bwɔ́ ukwa. Awɔ́ ama né ɛgbé ɛbwɔ́ɛbɛ, ama ɛgbé ɛbwɔ́nyɛ ne Jisɔs né metɔ́ metɔ́.

19 Palet asá ntó genó gefɔ́ aba né mekpɔ gekwa ɛyigé áwɔ́mé Jisɔs. Ásá wyɛɛ́ nnó, “Jisɔs muú Nasaret Mfwa bɔ́ Jɔs.”

²⁰ Ne gejamégé bɔ́ Jus ájógé genó eyigé ásamé ábalé né mfaá mekpo gekwa néndé mbaá ayi awɔme Jisɔs né gekwa alú kwókwólé ne Jerosale. Asa mansa ηwe amimbɔ́ né mekómejɔ́ Híbru, Latin ne Grek.

²¹ Anɔ́ bá ampyéé upε Esɔwɔ, ájɔ́ ne Palet aké, “Ɔsage fɔ́ nnó Jisɔs alú mfwa bɔ́ Jus, sa elé nnó ji ajɔ́ aké, ‘Me nlu mfwa bɔ́ Jus’.”

²² Ne Palet aké ne εbwɔ́, “Genó eyigé me nsame, nsa mε.”

²³ Bɔ́ bee ánerεge manwɔ́ Jisɔs né gekwa abɔ́ mandée jí akare malu ani yéndémuú bee ase melu εma. Ase nto nku wuú ayi ji áfyéé ne áfyéé εwule. Nku yimbɔ́ apɔ́ ne nkɔ́mε.

²⁴ Bɔ́ bee bimɔ́ ajɔ́ ne atε aké, “Dekarege fɔ́ nku yina, déηmeé lé megyaá wyéé mankaá muú ayi aselé ji.” Apyé mbɔ́ nnó genó eyigé ásame né mekomejɔ́ Esɔwɔ gebε wáwálé. Asa wyε aké, “Akare mandée ya áfyε atε amu, áse nku wa áηme megyaá wyéé.” Gé genó eyigé bɔ́ bee ápyεmbɔ́.

²⁵ Ne bɔ́ fɔ́ abi atene kwókwólé ne gekwa eyi awɔme Jisɔs wyε, elé mma Jisɔs, meηme mma Jisɔs ayi mendée, Mεri mendée Klopas, ne Mεri Magdala.

²⁶ Jisɔs ágegé ndεre mma wuú átene εféé kwókwólé ne maá utɔ́ ayi jimbɔ́ Jisɔs agboó ne ji dɔ́, ajɔ́ ne mma wuú aké, “Mma, γε maá wyε na.”

²⁷ Ne ajɔ́ ntó ne maá utɔ́ yimbɔ́ aké, “Ge mma wyε na.” Elɔ́ né gébé eyigémbɔ́ maá utɔ́ yimbɔ́ ase mma Jisɔs afε ne ji né gepú jí, nnó ajwɔlege ne ji.

Negboné Jisɔs

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

28 Εωγαγέ, Jisɔs akaá nnó ji anere me yéndégenó eyigé ji abɔ́ mamnye, ne nnó genó eyigé mekomejɔ́ Εσωω ajɔ́ gebε wáwáλε, ajɔ́ aké, “Mmwólé manaá epyéé me.”

29 Εké epyéémbɔ, nkwo fɔ́ alú eféé, ayi áfyε mmɔ́ amí mamyáme magbeé wyεε. Aσε ekochá, ányua né mmu mmɔ́ amibɔ, áfaá né eta maá genɔ́ eyigé akuú hisɔp, ábwεé até Jisɔs né ubɔ́ meno. *

30 Ne gébégé Jisɔs anyú mmɔ́ amimbɔ aké, “Nnere utɔ́ ba.” Ajɔ́gé mbɔ, amo mekpɔ mme, afyε gemε jíí né amu Nte wuú Εσωω.

31 Bii bimbɔ, ele bii ebi bɔ́ Jus ákpomege mmyε manyé uwyaá bẃ. † Εbwɔ́ akελεge fɔ́ nnó bii bimbɔ ubane unkwɔ́ bɔ́ abi awɔme né ukwa. Ajyε jɔ́ ne Palet nnó achyεé εbwɔ́ uto ájyε ákɔre uka bɔ́ bimbɔ né mfaá ukwa, áfere unkwɔ́ εbwɔ́.

32 Ne bɔ́ bee achwɔ́ akɔre uka bɔ́ apea abi awɔme εbwɔ́ ne Jisɔs.

33 Achwɔ́gé mbaá Jisɔs, ákɔre sé uka bii wɔ́ néndé age nnó ji agbo me.

34 Yémbɔ muú bee ama ajo εgbε amba wuú ne nekɔ. Tenétené yimbɔ manoó ne manaá matanege.

35 Muú yi agene unó bina ne agaré. Ne unó bi ji agare úlú wáwáλέ. Ne jimbɔ́ akaá nnó ji agarege wáwáλέ nnó apyε enyú ntó défyε metɔ́ ne Jisɔs.

36 Unó bina upyε nnó genó eyigé ásame né mmu ηwe Εσωω ube wáwáλέ. Aσα wyε aké, “Yé gegoó jíí gemma akɔ́ fɔ́.”

---

* **19:29** Ελύ wáwáλέ nnó: Jɔn afyé genɔ́ge hisɔp né ηwe wuú gétúgé genó eyigé apyεé ne ji gébégé epaá koo upú. † **19:31** Ελύ wáwáλέ nnó: Uwyaá bina, úlú lé uwyaá kpaá nένde ukwe gébégé epaá koo upu.

³⁷ Ne ama ása ntó né melu ηwe Εσωω εwé fó aké,
 “Ápele nye muú ayi ebwó ájomé.”

Anií Jisɔs

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ Unó bina upyεge, Josef muú melo Arimatya aje gií ne Palet nnó agɔ ji afere geηkwógé Jisɔs né gekwa. Josef abɔ alú maá utɔ́ Jisɔs ama, yémbɔ akwɔlege ji bibií néndé afɔ́ ákpakpa bɔ́ Jus. Palet akamege, Josef aje fere geηkwógé Jisɔs né gekwa afé ne geji.

³⁹ Josef afé ebwó ne Nikodemus muú abó achwó gé Jisɔs ne utuú. Nekodemus achwó ntó ne gejamégé maka gebε. Akwyéé mami ne unó bi akuú nnó merrh ne alose. Manɔ́ genógé bɔ kilo usaá upea meso εfya.

⁴⁰ Ebwó ákpa geηkwógé Jisɔs, afyεge ji unó ebimbɔ ne mmyε aní ne éshyé ndeé. Gé mbɔ ne bɔ́ Jus ákwyεge geηkwógé muú ne anií.

⁴¹ Né mbaá yi awɔme Jisɔs né gekwa, maá mekɔ́ alú wyε. Né mmu maá mekɔ́ yimbɔ ntó, menome meke εwé álá alú danií muú fɔ́ ebɔ elú wyε.

⁴² Anií Jisɔs né mmu menome εwémbɔ néndé mbaá yimbɔ, alu kwókwólé. Ne bií bimbɔ ntó bɔ́ Jus ákpomege mmyε nnó bií uɟage ebwó ányé uwyáá bwó.

20

Menome εla mewa

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-10; Luk 24:1-12)

¹ Bií mbε né uwyáá, ne dondo gemua mme Meri muú melo Magdala afé né menome εwé abó anií

Jisṓs. Ajyεge, αγε nnó áferé ntaá ενινé ábó ákweré embú menome.

² Nḁere áγεne mbṵ Meri muú melṵ Magdala abó gatelé akere ajyε garé Simun Pita εbṵṵ ne maá utṵṵ ayifṵ ayi Jisṓs ágbṵṵ ne ji ḁṵṵ aké, “Áfere Ata né mmu menome, ne εsé dékaá fṵ mbaá ayi ájyε belé ji wṵ.”

³ Ajṵgṵ mbṵ, Pita εbṵṵ ne maá utṵṵ yimbṵ átane áfe né menome.

⁴ Nḁere ájyε, álómege gatεle. Yémbṵ maá utṵṵ yimbṵ alome apwṵ Pita, ne abó mbε akwṵne né menome.

⁵ Akwṵnege wyε, asé mmyε mme apε né mmu menome, αγε ubaá éshyé ndeé εbi ábó aníí Jisṓs ne ubi yémbṵ, akpε fṵ né mmu menome wṵ.

⁶ Ne Simun Pita muú abṵ alú meso akwṵnege, akpε né mmu menome, αγε ubaá éshyé ndeé εbimbṵ εφεé.

⁷ Agé ntó gebagé ndeé εyigé abṵ aníí Jisṓs né mekpṵ ndere gelú pwipwi né mbaá awuú cha. Εpṵfṵ mbaá ama ne uba éshyé ndeé εbimbṵ.

⁸ Ne maá utṵṵ ayi abṵ abṵṵ mbε akwṵne né menome, akpε ntó né mmu menome Jisṓs, αγε unó bi upyε, akame nnó εlú wawale.

⁹ (Yé elé εbṵṵ áγεne unó bina, álu wyε dankaa genó εyi mekomejṵṵ Εsṵṵ abṵ ajṵṵ nnó Jisṓs abṵ mankwilé né negbo.)

¹⁰ Ne baá utṵṵ bíí αγεge mbṵ áma akere meso né upú bwṵ.

Jisṓs alere mmyε mbaá Meri Magdala

¹¹ Yémbṵ Meri alá dafyε téné né alilé. Nḁere alilé abyélé mmyε mme apé né mmu menome,

12 age makiénné Ɛsɔwɔ apea ne mandeé pópó mmye, ájwɔle né mbaá yi abɔ ábelé geɲkwógé Jisɔs. Ɛma né mekpo, ɛma né uka.

13 Makiénné yimbɔ, ágíí Mɛri aké, “Mma wɔ ɔlilé ndé?”

Ashuú ɛbwɔ meko aké, “Akpa Ata wa ne me nkaá fɔ mbaá yi ájye bele ji wɔ!”

14 Ajógé mbɔ, abwɔlé mmye ake apɛle age ndere Jisɔs atene, yémbɔ akaá fɔ nnó élé Jisɔs ne atene mbɔ wɔ.

15 Jisɔs agíí ji aké, “Mma wɔ ɔlilé ndé? Ndé muú wɔ ɔkelege?”

Mɛri afere nnó élé mbɔɔ maá mekɔɔ yimbɔ ne ji agene mbɔ, ajɔɔ ne ji aké, “Ata mbɔgé wɔ ne ɔkpane geɲkwɔ jii ɛere me mbaá ayi wɔ ɔbele geji, me nɲye mkpa.”

16 Ajógé mbɔ, Jisɔs akú ji aké, “Mɛri” abwɔlé mmye apɛ Jisɔs, ajɔɔ né mekómejɔɔ Hibru aké, “Rabɔni” (ula Rabɔni utené nnó “Ménleré.”)

17 Jisɔs ajɔɔ ne ji aké, “Ɔtage me, néndé me nlú dankwɔ nɲye mbaá Nte wa. Cho gare élé aɲmé ba nnó me nlé nkɔwɔ nɲyé mbaá Nte wa muú alú Nte nyú ntó. Ɛsɔwɔ wa ne Ɛsɔwɔ nyú ntó.”

18 Mɛri muú melɔ Magdala ajye gare baá utɔɔ Jisɔs aké, “Me nge Ata.” Ne agare ntó ɛbwɔ unó bi ji ajɔɔ ne ji.

Jisɔs alere mmye mbaá baá utɔɔ bií

(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Anɔ 1:6-8)

19 Né nkwalé bií mbe né uwyaá, baá utɔɔ Jisɔs ányweré mbaá ama, ágbɛ mano mbií néndé áfɔɔ bɔɔ Jus. Ne Jisɔs akpe atené né metɔɔ metɔɔ bwɔ aké, “Nesɔ nébé ne ɛnyú.”

20 Ajógé mbɔ, alere ebwɔ mabɔme upa né amu jíí ne egbe mmye wuu. Baá utɔ́ bíí ágege ji mbɔ álu ne nechɔchɔ́ ndere ágené Atá.

21 Jisɔs ama ajɔ́ ne ebwɔ aké, “Nesɔ nebe ne enyú, ndere Nte wa atɔme me, mbɔntó ne me ntɔme enyú.”

22 Ajógé mbɔ afɔ ebwɔ gejulé né mmye aké “Sege Mendoó Ukpea.

23 Yendemuu ayi enyu dejigente gabo wuu, Esɔwɔ ajigente gabo muu yimbɔ, ne yende muu ayi enyu dela dejinte gabo wuu wɔ, Esɔwɔ nto ajige fɔ nte gabɔ wuu.”

Jisɔs alere mmye mbaá Tɔmasi

24 Gébége Jisɔs achwɔ́ lere mmye mbaá baá utɔ́ bíí, ngba wuu ama né geluage abi áfyanéápeá ayi akuú ji nnó, Tɔmasi maá gefa abɔ apɔ́.

25 Tɔmasi achwɔ́gé baá utɔ́ abifɔ́ ágare ji aké, “Ese degé Ata.”

Tɔmasi aké, “Me nla ngé fɔ mabɔme upaá mpi né maka amu jíí me nta enɔ ebwɔ wa wye, mma nta nto ebwɔ wa né nebɔmé gepa eníí nélú ji né égbé amba wɔ me nkamege fɔ.”

26 Ndɔ eneé ekógé, baá utɔ́ Jisɔs ama anywere, né mmu gepú. Ne Tɔmasi alu ne ebwɔ́. Agbé manombi, ne aké apɛle Jisɔs achwɔ́ tene né metɔ́ metɔ́ bwɔ́ aké, “Nesɔ nebe ne enyú.”

27 Ajɔ́ ntó ne Tɔmasi aké, “Fye enɔbwɔ́ wyeé fa. Pe amu ya. Nyaá ebwɔ́ wyeé ɔta egbe amba wá. Ɔbegé sé ne dembyɔ́ kamé wye kamege ne me.”

28 Ne Tɔmasi ashúú ji meko aké, “Ata wa ne Esɔwɔ́ wa.”

29 Jisɔs ajɔ́ɔ ne ji aké, “Elé wɔ ɔgene me, ne ɔkame nnó elé me? Metɔ́ɔ megɔmegɔ ebéé ne bɔ́ɔ abi álá age me wɔ, yémbɔ áfyéé matɔ́ɔ bwó ne me!”

Ula bi asame ηwe yina

30 Ne Jisɔs apye gejamégé upɔ́ɔ ufélékpa né mbe ushu baá utɔ́ɔ bií ebi álá ása fɔ́ ubi né mmu ηwe yina wó.

31 Yémbɔ ása lé bina nnó upye enyú dékamé nnó Jisɔs ne alú Muú yi Esɔwɔ akweré ji elé gefwa, nnó ji alú Maá Esɔwɔ. Ne nnó dekamege mbɔ debɔ́ɔ genwá eyi gélagé byé gétúgέ mabɔ mií.

21

Jisɔs alere mmye mbaá baá utɔ́ɔ bií akeneama

1 Mboó ndɔ́ fɔ́ ekoge, Jisɔs ama alere mmye mbaá baá utɔ́ɔ bií né ebéé mega ewé ákuú nnó Tiberas. Gé na ne Jisɔs alere mmye mbaá baá utɔ́ɔ bií.

2 Simun Pita, Tɔmasi maá gefa, Nataniel muú melɔ́ Kana né gebage mewaá Galilí, baá Sebɛdee ne baá utɔ́ɔ abifɔ́ makpo apea ábɔ́ álú mbaá ama.

3 Ne Simun Pita ajɔ́ɔ ne ebwó aké “Me nkεlege manjye ntofó.”

Ebwó ntó aké, “Ese ntó déjye ne wɔ.” Ebwó ako ajye kpe mmu ekpeé. Né utuú bimbɔ́ yé genɔ́ ebwó áwa wó.

4 Ndere bií uyyage, Jisɔs achwɔ́ atene né mapea ebεε mega, baá utɔ́ɔ bií agege ji akaá fɔ́ jí wó

5 Jisɔs akú ebwó aké, “Baá ba, déwaá meshuu fɔ́ wɔ́?” Ebwó áshuú ji meko, “Déwa wó.”

6 Ajɔ́ɔ ne ebwó aké, “Njémégé ntofo nyú né egbe ebwɔnyε ékpe, déwane nyε meshuú.” Añmégé,

meshuú eyi esele, epwɔ ebwɔ manja afye mmu ékpe néndé eja dɔ́.

⁷ Epyege mbɔ, maá utɔ́ ayi Jisɔs abɔ́ gejeé ne ji dɔ́, ajɔ́ ne Pita aké, “Muú ayi ajógé mbɔ ne esé elé Ata.” Simun Pita awúge ndere maa utɔ́ yimbɔ ajɔ́ ake “Muú ayi ajɔ́ mbɔ mejɔ́ ne ese ele Ata” Akwye afye mandeé mmye (néndé abɔ́ afere áji) Anyo achɔ́ né nnyi.

⁸ Baá utɔ́ abifɔ́ álá né mmu ekpeé ajame dansa ne gejamégé meshuú eyi elú wye nnó achwɔ́ né mapea nnyi. Mantane né mapea nnyi ɔkwɔne mbaá ayi ebwɔ ajame dansa alú genógé matyέé amu usaá upea meso efya.

⁹ Ajágé dansa yimbɔ akwɔnege né mapea nnyi, age ujenjeé mewε ne brɛd wye nɛre.

¹⁰ Jisɔs ajɔ́ ne ebwɔ aké, “Chwɔge me ne meshuú fɔ́ eyi enyú déwane mbɔ.”

¹¹ Simun Pita akwɔ akpe mmu ekpeé aja dansa yémbɔ achwɔ́ ne ji né mewaá. Dansa yimbɔ agbeé ne gejamégé meshuú kpakpa. Meshuú elú usaá ukenéama meso efyane eléé (153). Ne yé elé meshuú ejame, dansa yimbɔ agyalé wɔ́.

¹² Ne Jisɔs ajɔ́ ne ebwɔ aké, “Chwɔge dégbaré unε dondo”. Ne yé maá utɔ́ ama ayi aɲea metɔ́ mangíí ji nnó, “Olu wa?” apɔ́; néndé ebwɔ ákaá nnó elé Ata.

¹³ Jisɔs ajye bɔ́ brɛd yimbɔ ne meshuu ntó achyέé ebwɔ́.

¹⁴ Gé manáne aléé na ayi Jisɔs alere mmye mbaá baá utɔ́ bíí gébégé ji akwilé né negbo.

Jisɔs ajɔ́ ne Pita nnó mbɔgé abɔ́ gejeé ne ji apye utɔ́ bíí

15 Eɓwó anerege mangbaré une, Jisɔs agíí Simun Pita aké, “Simun, maá Jón nnó wɔ ɔbo gejeé ne me dɔ́, ɔpwɔ abifo na?” Ne Pita ashuú Jisɔs meko aké, “Eh Ata, wɔ ɔkaá nnó me mbɔ gejeé ne wɔ.”

Jisɔs ajɔ́ ne ji aké, “Pele baá magɔɔme ya.”

16 Jisɔs ama agíí ji manáne apea aké, “Simun Pita maá Jón nnó ɔbo gejeé ne me?”

Pita akame aké, “Eh Ata wɔ mbɔ ɔkaá nnó mbɔ́ gejeé ne wɔ”. Jisɔs aké, “Pele magɔɔme ya”.

17 Ama agíí Pita ne manáne ayi ágbeé alé aké, “Simun maá Jón nnó wɔ ɔbo gejeé ne me.”

Agigé mbɔ, metɔ́ esɔ Pita gétúgé agíí ji té manáne alé nnó, “Pita nnó wɔ ɔbo gejeé ne me?” Getu eyigémbɔ Pita ashuú ji meko aké, “Ata wɔ ɔkágé unó uko, ɔkaá chánéné nnó me mbɔ gejeé ne wɔ.” Jisɔs ajɔ́ ne ji aké, “Pele magɔɔme ya.”

18 Ngarege wɔ wáwálé nnó, “Gébégé wɔ ɔlu gesage muú, wɔ mbɔ́ ɔfyɛ mandeé ɔjyé yénde mbaá ayi wɔ ɔkelege, yémbɔ gébégé ɔkwage ukoó, ula bwyɛ élé amu mfaá ne élé muu yicha ne afyé wɔ mandeé ágbárege wɔ eɓwɔ aja wɔ meti ɔjyɛ mbaá ayi wɔ ɔlá ɔkelege fɔ manjyɛ.”

19 Jisɔs ajɔ́ mejɔ́ ewéna ne Pita mampyɛ ji ákaá gefɔge negbo eniné Pita agboó nyɛ ne achyéɛ Esɔwɔ ɔngɔ. Jisɔs ajɔ́gé mbɔ aké ne Pita, “Kwɔle me.”

20 Pita abwólége mmyɛ, agɛ ndere maá utɔ́ ayi Jisɔs abɔ́ gejeé ne ji dɔ́ akwɔlege eɓwɔ. Elé maá utɔ́ yina ne abɔ ajwólé nya agíí Jisɔs né egbɛ mmyɛ, gébégé eɓwɔ anyéɛ menyéɛ, agíí Jisɔs nnó, “Ata ndé muú wɔ ɔke achyɛge nyɛ wɔ mankwáá?”

21 Pita agége ji agíí Jisɔs aké, “Ata ji ntó yé?”

²² Ne Jisós ashuú Pita meko aké, “Mbógé me nkεlege nnó ji abε meβε kpaá τε me nchwóó, wó óbó ndé mechó wyεé? Wó kwóle élé me.”

²³ Ajógé mbó, mechó εwéna εκε εκwone mbaá baá utóó abifó nnó Jisós aké maá utóó yina agboó fó. Yémbó Jisós ajóó fó nnó maá utóó yimbó agboó fó wó. Ajóó élé nnó, “Mbógé me nkεlege nnó ji abε meβε kpaá τε me nchwóó, óbó ndé mechó wyεé?”

²⁴ Γε élé maá utóó awú ne agarege unó bina. Asá ubi né mme ne εsé dékaá nnó unó bi ji agarege úlú wáwálé.

²⁵ Gejamege unó εbifó úlú ntó εbi Jisós apyεé. Mbógé abó ása ubi uko né mme, mbó melú εβεé fó fa mme εwé ábélege bó ηwe abi ásame ubi.

Ν_{WE} menomenyεέ mekέ
New Testament in Denya (CM:anv:Denya)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Denya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Denya

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
d773c38c-82ca-51fa-b995-6754070ca57e